

3. szakasz: Károlyvárosban.

Parancsnok: *Lavrnja János* hadnagy.

Örsök: Károlyváros (5), Topusko (5), Paunovac (5), Vrginmost (4), Bović (4), Vukmanić (4), Vojnić (4), Perjasica (4), Barilović (4), Sluin (5), Vališselo (5), Krstinja (5), Veljun (4), Primišlje (4), Modsušpotoke (4).

4. szárny: Ogulinban.

Allománya: 3 tisz, 5 őrmester, 46 örsvezető, 160 csendőr.

Parancsnok: *Bach Alajos* százados.

1. szakasz: Ogulinban.

Parancsnok: *Golubović Károly* százados.

Örsök: Ogulin (9), Generalskistol (4), Jasenak (4), Modruš (4), Josipdol (4), Plaški (4), Delince (4), Čabar (4), Fužine (4), Novi (4), Kraljevica (4), Sušak (4), Severin (4), Vrbovko (4).

2. szakasz: Otocsáczon.

Parancsnok: -----

Örsök: Otocsácz (5), Dabar (4), Vrhovine (4), Vratnik (4), Senj (4), Jezerane (4), Brinje (4), Močila (4), Vaganac (4), Rakovica (5), Zavalje (5), Nebluje (5), Priboj (4), Korenica (4), Bunić (4), N. Kršlje (5).

3. szakasz: Gospicson.

Parancsnok: *Michl Pál* főhadnagy.

Örsök: Gospics (5), Medak (5), Brušani (4), Kula (4), Perušić (4), Gornje Kosinje (4), Janjče (4), Karlopago (4), Podlapac (4), Udbina (4), Doln. Lapac (5), Doljani (5), Srb (5), Popina (4), Vrelo (4), Gračac (4), Bruvno (4), Lovinac (4), Šiljci (4).

A magyar királyi horvát-szlavon csendőrség állománya: 3 törzs-, 17 főtiszt, 24 őrmester, 206 örsvezető, 718 csendőr; 4 szárny, 12 szakasz, 215 örs.

A parancsnokság területe: 42,516,015 □ km.; a lakosok száma: 1,892,499.

Egy csendőrre átlag 44,848 □ km. és 1,996 lakos esik.

Történeti és statisztikai adatok
az 1887-ik évről.

A lefolyt 1887-ik év történelme annyira gazdag az intézményünket érintő fontos eseményekben s a testület beléletében is oly hatalmas lépések történtek a fejlődés terén; hogy ezen évet eredményei után méltán sorolhatjuk legmozgalmasabb éveink közé.

Midőn hivatkoznánk az alább következő részletes kimutatásokra és jegyzetekre; itten csak röviden óhajtunk rámutatni egyrészt a külszolgalat terén előfordult fontosabb mozzanatokra, másrészt pedig azon munkálkodásra, a melyet szakképzettségünk emelése terén felmutathatunk.

Első sorban is nagy örömmel hozzuk köztudomásra azon legfelsőbb dicséretet, a melylyel *Ő császári és apostoli királyi Felsége*, a múlt évben lefolyt nagy hadgyakorlatok alkalmával, az általa megtekintett csendőr csapatok katonás magatartása és kinézéseért az illető csendőr-kerületi parancsnokságokat legkegyelmesebben kitüntette s hogy a m. kir. IV. és VI. sz. csendőr-kerületek illető legénységét pénzjutalomban is részesítette. Ezen legfelsőbb dicséret a legszebb jutalom, mi koronázhatja működéseinket s méltán büszkeséggel töltheti el a testület minden egyes tagját.

Hazánk alkotmányos életében is emlékezetes eseményt jegyezhet fel a múlt évről a történetíró, t. i. az első 5 éves országgyűlés választási mozgalmi ekkor folytak le. Úgy mint a hogy három év előtt kiállotta az intézmény a pártszenvedély által felzaklatott kedélyek között a tűzpróbát s áldásosnak bizonyult a csendőrség szilárd szolgálati fellépése; ép úgy megfelelt a múlt évben is a hozzá fűzött reményeknek s mindenesetre illő rész illeti meg az érdemből, hogy

az egész országban lefolyt izgalmaknál, egy-két esetet kivéve, minden nagyobb rázkódások nélkül eshettek meg az országgyűlési képviselő választások. Sajnos, hogy mégis előfordult, miszerint sokan áldozataivá lőnek a fékezhetetlen szenvedélynek és a törvény lábba taposásának, mit az izgalmak e napjaiban még a járőrök megtámadásával is tetézték. S midőn újra is sajnálatunkat fejezzük ki ily gyászos esetek megtörténte felett; másrésről nem hagyhatjuk annak kiemelését sem, hogy ott, hol a fegyverbecsület állott koczán, ez alkalommal is a szellemhez és hagyományhoz híven az bátran és vitézül megőrizve lőn és jogtalan fegyverhasználat nem zavarta a köz-elismerés szülte kedvező összhangot.

Az országos csapásként dühöngött tűzvészek alkalmával a vagyon és emberélet megmentése, a rend fentartása és a veszély elhárítása körül ez év is mutathat szép és önfeláldozó tényeket; mely szép működés jól megérdemelt jutalmát nyerte a legfelsőbb jelvényes kitüntetésekben s az előljáró parancsnokságok dicséretében és a lakosság hálás elismerésében.

Nem volna teljes a múlt év történelmének jellegzése, ha itt fel nem említenénk azon áldozatkésztséget, a melyet a magyar kir. csendőrség a leégettek felsegélésére országosan megindított mozgalmaknál tanúsított, a mennyiben az adományok kimagasló tételét képezik a csendőrség fillérei. Maga a csendőrség sok ezer forinttal járult az ezen országos csapások által előidézett nyomor és kétségbeesés enyhítésére s újabb jelét adta élénk érdeklődésének, melyet a közélet minden fontosabb, az emberbaráti szeretetet felhívó mozzanata iránt mindenha tanúsít.

Egy egész ország rész volt színhelye azon kétségbeesett küzdelemnek, melyet a megáradt vizek ellen a végromlással fenyegetett lakosság vivott s a melynél a nagyszámban ott volt csendőrség oly hathatós támogatást nyújtott, oly eredménynyel és erélylyel működött, hogy a vész elmulta után minden oldalról felhangzott az élénk elismerés, melyet annyira

kiérdemelték hosszú napokon át, éjjel és nappal szakadatlanul és felváltás nélkül, veszély között önfeláldozóan teljesített segédkezési és mentési munkálataikkal. Erdemes megemlíteni, mert jellemző, hogy egy község lakosai, kiket a Tisza árja elöntött s így magok is véginségbe jutottak; a csendőrségnek az árvízzel való küzdelemnél érdekükben elkövetett fáradhatlan és önfeláldozó magatartását meghálalando, utolsó filléreiket is összetéve, azt jutalmul ajánlották fel. E tény nem szorul magyarázatra!

Hasonló megnyugvással tekinthetünk azon működésre is, a melyet egyes osztagok a múlt évben a II. és VI. csendőr-kerületek területén előfordult nagy rablóüldözések alkalmával tanúsítottak. Véres küzdelmek árán, fáradságteljes kitartással és ügyesen véghezvitt üldözéssel, az általános közönnyel szemben csupán a saját erejökre támaszkodva, tisztítottak meg csapataink egész ország részeket az idegen földről betört vagy a börtönökből megszökött veszélyes gonosztevőkből alakult félelmes bandáktól s bünszövetségesektől.

Akár az elemek elleni küzdelemben, akár a gonosztevők elleni harcban, de mindenütt megnyugvással és megleléssel szemlélhetjük a kifejtett buzgalmat, önfeláldozó vitézséget és kitartást, mik a legszebb eredményeket szülték s a legjobb zálogát nyújtják a jövőbe vetett reményeink teljesülésének is.

A mily eseménydús volt az intézmény külélete, ép oly sokoldalú eredmények szülője volt a múlt év a belélet terén.

Az új *örjárat* rendszer hivatva van a szolgálat jól felfogott érdekeinek szem előtt tartása mellett a szellemnek és a testnek a szükséges kimélést is nyújtani.

Az örshálózat a múlt évben is gyarapodott s így természetesen vele együtt az állomány.

De különösen a szakkönyvek szerkesztése és kiadása körül mutat fel a múlt év örvendetes eredményeket. Felette érzékeny hiánynon lőn segítve, midőn az *«általános és különleges határozmányok»*-kal a nél-

külözött egyöntetőség megteremtetett, nemkülönben ép oly fontos volt az «illetmény szabályok», valamint a gyakorlati szolgálat tapasztalataira alapultan helyesbített új «szervezeti és szolgálati utasítás» kiadása. Végül az ugyancsak múlt évben megjelent új «Szolgálati szabályzat» régi óhajainkat valósította meg, midőn a feszélyezve érzett bizonytalanságon segítve megállapította a csendőrségnek a fegyveres hatalommal való kölcsönös viszonyát s a csendőrségnek az őt megillető helyet a katonállományban kijelölte.

*

Midőn így nagyjában érintettük a múlt év eredményeit, kifejezést adunk azon óhajunknak, vajha a következő idők is ez irányban s hasonló eredménnyel haladva: a folytonos fejlődés és haladás által valósítsák meg legszebb reményeinket.

*

Most pedig a következőkben adjuk a részletes adatokat:

Az 1887. év folyamán a m. kir. csendőrségnél a következő újabb alosztályok állítottak fel:

Szakasz parancsnokságok:

Pancsován (II. sz. csendőr kerület) 1887. évi január hó 1-vel és

Kalocsán (III. sz. csendőr kerület) 1887. évi május hó 1-vel; továbbá

örs parancsnokságok:

a II. m. kir. számú csendőrkerületnél:

Pivnitzán --- 6 fővel, 1887. évi május hó 1-én
Ó-Sztapáron --- 5 " " " " " "

a III. m. kir. számú csendőr kerületnél:

Szabadszálláson --- 4 fővel, 1887. évi január hó 1-én
Vadászon --- 4 " " " " " "
Püspökhatvanban 5 " " " október " "
Új-Kécskén --- 5 " " " " " "
Medgyes-Bodzáson 6 " " " " " "

a m. kir. IV. számú csendőrkerületnél:

Tátrafüreden --- 5 fővel, 1887. évi július hó 1-én az eddigi nyári örs helyett állandóan.

Parádon --- 4 fővel, 1887. évi február hó 19-én

a m. kir. VI. sz. csendőrkerületnél:

Görgetegen --- 5 fővel, 1887. évi november hó 1-én
Török-Koppányban 5 " " " május " "
Nagy-Lengyelen 4 " " " október " "
vagyis összesen 12 örs, 12 altiszt és 46 csendőrből álló állománnyal.

Az év folyamán a következő örsök létszáma változott és pedig:

a m. kir. I. számú csendőrkerületnél:

a székelyudvarhelyi örs felemeltetett 1 fővel, és
a maros-ludasi " " 1 " míg
a kozmási " leszállított 1 " és
a magyar igeni " " 1 " "

a m. kir. II. számú csendőrkerületnél:

a pitvarosi örs --- felemeltetett 1 fővel, és
az apáczei " --- " 1 " míg
a makói " --- leszállított 2 " és
a nagygáji " --- (7 fő) teljesen feloszlattatott.

a m. kir. III. számú csendőrkerületnél:

a kalocsai örs --- felemeltetett 1 fővel,
a szabadszállási " --- " 1 "
a vadászi " --- " 1 "
az újpesti " --- " 2 " míg
a kis-jenői " --- leszállított 1 " és
a félegyházi " --- " 1 " "

a m. kir. IV. számú csendőrkerületnél:

az avasfelsőfalusi örs felemeltetett 1 fővel,
Áthelyeztetek a következő örsök:

a m. kir. I. számú csendőrkerületnél:

küküllővári örs Zsidvére 5 fővel, 1887. július 1-én
a válaszuti " Borsára 5 " " szept. "
a m.-sámsondi " M.-Bándra 5 " " okt. "

a m. kir. II. számú csendőrkerületnél :

a mocsericsi örs Dalboseczre 5 fővel, 1887. július 1-én

a m. kir. IV. számú csendőrkerületnél :

a perecsenyi örs Vinna-Bankarra 6 fővel, 1887. jan. 1-én

a toronyai « Majdankára 5 « « aug. «

a m. kir. V. számú csendőrkerületnél :

a becskei örs Berczelre 5 fővel, 1886. nov. 1-én

a zlatnói « Pohorellára 5 « « decz. 1-én

a Magyarfalvára rendszeresített s ideiglenesen Gajáron elhelyezett örs Nagy-Levárdra 5 fővel, 1887. április 4-én

a perbetei « Udvardra 5 « « ápr. 28-án

a bánai « Ácsra 5 « 1887. szept. 29-én

a m. kir. VI. számú csendőrkerületnél :

a homok-szt.-györgyi örs Szulokra 5 fővel, 1886. decz. 20.

a latrányi « Boglárra 5 « 1887. május 1.

a tárnoki « Soóskútra 5 « « jun. 25.

a nagyberki « Bátéra 5 « « szept. 1.

Lovasítva lettek :

a m. kir. II. sz. csendőrkerületnél :

a szegedi örs --- --- --- --- 10 fővel és

a Mindszenti « --- --- --- --- 7 «

a m. kir. III. számú csendőrkerületnél :

a szabadszállási örs --- --- --- --- 6 fővel

az új-kécskei « --- --- --- --- 5 «

a bihar-tordai « --- --- --- --- 5 «

a berettyó-ujfalusi « --- --- --- --- 6 «

ellenben *gyalogosítottak* :

a m. kir. III. számú csendőrkerületnél :

a kis-jenői örs --- --- --- --- 6 fővel

a budapesti örsön --- --- --- --- 1 fő

a soroksári « --- --- --- --- 2 «

a m. kir. IV. számú csendőrkerületnél :

a miskolczi örs --- --- --- --- 7 fővel

az ónodi « --- --- --- --- 6 «

a hatvani « --- --- --- --- 7 « és

a füzesabonyi « --- --- --- --- 6 «

Továbbá *csendőr különítmények* működtek :

a m. kir. I. számú csendőrkerületnél :

a vulkoji aranybánya telepen 3 fő 1886 márcz. 18. óta

a tusnádi fürdőben 2 fő 1887. évi jun. 16-ától szept. 12-ig

a zajzoni « 2 « « « jul. 1-től aug. 31-ig

a m. kir. II. számú csendőrkerületnél :

Nagy-Gyógyfalván --- --- 5 fő az egész éven át

a m. kir. III. számú csendőrkerületnél :

Feketetón 5 fő 1887. évi május 24-től szept. 20-ig

a m. kir. IV. számú csendőrkerületnél :

Ránkon 2 fő 1887. jun. 1-től szept. 15-ig

a szobránczi fürdőben 2 « 1887. « « aug. 31-ig

Volóczon 5 fő 1886. ápr. 12-től 1887. ápr. 3-ig

Szalonnán 4 fő 1887. ápr. 13-tól aug. 21-ig

a m. kir. V. számú csendőrkerületnél :

a trencsén-teplíci fürdőben 3 fő 1887. május 1-től szeptember 20-ig.

a koritnyiczai fürdőben 3 fő 1887. jul. 1-től aug. 21-ig

a szliácsi « 2 « « jun. 1-től szept. 30-ig

a vichnyei « 2 « « jun. 15-től aug. 31-ig

Pusztá-Emődön « 2 « « máj. 28-tól jul. 26-ig

a m. kir. VI. számú csendőrkerületnél :

a harkányi fürdőben 2 fő a fürdőévad tartama alatt

a tarcsai « 2 « « « «

a hévizi « 2 « « « «

a balatonfüredi « 2 « « « «

Becsehelyen « 5 « 1887. július hó 1-eje óta.

*

A testület kebelében ez év folyamán előfordult egyéb változások röviden a következők :

Tisztikar :

Ő császári és apostoli királyi Felsége, 1887. évi évi szeptember hó 6-án Nyitrán kelt legfelsőbb elhatározásával **Kálló Antal**, m. kir. II. sz. csendőrkerületbeli hadnagynak, a közbiztonsági szolgálat terén teljesített kiváló szolgálataiért, a *katonai érdem-*

keresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztattott. (Lásd 150 lapon a bács-bodrogmegyei rabló-üldözést.)

A Királyné Ő Felségének az 1887. év tavaszán Hercules fürdőben való legmagasabb időzése alkalmával tanusított buzgalom és hű szolgálatok elismeréseül, a magyar minister-tanácsnak 1887. évi június 28-án hozott határozata alapján, a m. kir. honvédelmi minister Úr Ő Nagyméltósága *Szontágh Gusztáv*, m. kir. III. számú csendőrkerületbeli századosnak, teljes elismerését nyilvánította,

László Albert, m. kir. IV. számú csendőrkerületbeli főhadnagynak, segédtiszt minőségében teljesített hosszas, eredményes és buzgó szolgálataiért a m. kir. honvédelmi minister Úr Ő Nagyméltósága dicsérő elismerését nyilvánította.

Előléptetések: *a magyar királyi csendőrségnél:*
1887. évi május hó 1-vel

örnagygyá kineveztetett: *Újhegyi Béla* I. oszt. százados és az I. sz. csendőrkerület parancsnokának helyettese;

örnagyi illetményekben részesített: *hilibi Haller Béla* I. oszt. százados és a IV. sz. csendőrkerület parancsnokának helyettese;

továbbá kineveztettek:

II. oszt. századosokká: *dombrádi Nagy Gyula* és *Szontágh Gusztáv* főhadnagyk:

főhadnagykká: *Jaszuch Ferencz* és *Soltész Izidor* hadnagyk;

hadnagykká: *Bencze Bálint*, *Kanyaró Pál* és *Soós János* hadapródok.

1887. évi november hó 1-vel

ezredesekké: westerstetteni gróf *Beckers Alfons* alezredes s a m. kir. V. sz. csendőrkerület parancsnoka és *Neugeboren Gusztáv* alezredes s a m. kir. honvédelmi miniszterium IV. ügyosztályának helyettes vezetője;

I. oszt. századosokká: *Hausenblas Károly* és *Fényes Gyula* II. oszt. századosok;

II. oszt. századosokká: *Enyetér Ferencz* és *Grozé Győző* főhadnagyk;

főhadnagykká: *Reschner Dániel* és *Sieber István* hadnagyk;

hadnagykká: *Szathmáry József* és *Zolnay Béla* hadapród-tiszthelyettesek;

II. oszt. százados-számvivővé: nemesszegi *Nemes-szeghi László* főhadnagy-számvivő;

a magyar királyi horvát-szlavon csendőrségnél:

1887. évi november hó 1-vel

alezredessé kineveztetett: *Halla Nándor* őrnagy s ezen csendőrség parancsnoka.

Meghalt: *Kárpáthy Kamilló*, m. kir. IV. számú csendőrkerületbeli I. oszt. százados, kassai szárnyparancsnok, és *Bistrić Ferencz* m. kir. horv.-szlav. csendőr parancsnokságbeli I. oszt. százados, zágrábi szárnyparancsnok.

A nyugállományba helyeztetett: *Wester Vilmos*, m. kir. II. sz. csendőrkerületbeli főhadnagy, orsovai szakaszparancsnok és *Peér Mátyás* I. oszt. százados, miskolczi szárnyparancsnok.

Legénység.

A csendőrségi szolgálatra jelentkezők felvételénél a követelmények fokozott szigorral betartattak, s mind e mellett is a csendőr-legénység állomány kiegészítésének nehézségei már annyira kevesbedtek, hogy 1887. évi június hó 1-vel honvéd karhatalmi segédlet további beosztása szükségtelenné vált.

1886. évi október hó 1-vel volt még karhatalmi segédletül kirendelve

az I. sz. csendőrkerületnél	---	---	---	---	honvéd
a II. "	"	---	---	188	"
a III. "	"	---	---	---	"
a IV. "	"	---	---	---	"
az V. "	"	---	---	157	"
a VI. "	"	---	---	77	"

Összesen 422 honvéd

Az 1886. évi december hó 1-én eszközölt főlévi felváltásnál a II. sz. csendőrkerülethez 110, a VI. szhoz pedig 100, összesen tehát már csak 210 honvéd osztatott be karhatalmi segédletül, kik valamennyien a kedvező kiegészítési viszonyok folytán még a félév lefolyása előtt elbocsáthatók voltak.

Hogy mily arányban javultak a kiegészítési viszonyok, azt a következőkből vehetjük ki.

1885. június 1-én 1287 főnyi fogyaték mellett 1000

1885. decz. " 883 " " " 640

1886. június " 638 " " " 460

1886. decz. " 324 " " " 210

honvéd lett karhatalmi segédletül beosztva; ezen javulás annál szembetűnőbb, miután a m. kir. csendőrség állománya 1885. évi június hó 1-je óta 337 fővel szaporítottatott.

1887. évi május hó 1-én mind a hat magyar kir. csendőrkerületnél az összes fogyaték már csak 81 főt tett ki, mely fogyaték pótlására az egyes kerületeknél 86 önként jelentkező állott rendelkezésre.

Megjegyezni kívánjuk még azt is, hogy az 1885. évi június hó 1-je óta a m. kir. csendőrséghez karhatalmi segédletként beosztott honvédek közül egy sem vált csendőrségi szolgálat közben sebesülés folytán vagy más módon szolgálatképtelenné.

A fogyaték volt:

Csendőrkerületnél és pedig	1886. évi			1887. évi								
	Október	Novemb.	Decz.	Január	Február	Márcz.	Április	Május	Június	Július	Auguszt.	Szept.
I. sz.	2	1	4	7	18	9	9	5	2	6	5	8
II. "	139	105	60	20	0	0	0	4	14	17	15	31
III. "	+1	7	9	22	21	20	17	21	27	18	10	21
IV. "	29	8	4	37	34	41	38	35	31	39	34	33
V. "	156	75	25	6	2	5	3	1	8	1	7	17
VI. "	142	128	92	67	25	13	14	15	19	31	30	20
Összesen	468	324	194	159	100	88	81	81	101	112	102	135

Szolgalati kötelezettségének betöltése után kilépett:

Csendőrkerületnél	1886. évi			1887. évi									Összesen
	Október	Novemb.	Decz.	Január	Február	Márcz.	Április	Május	Június	Július	Auguszt.	Szept.	
I. sz.	7	4	21	5	2	0	2	1	0	1	3	3	49
II. "	4	4	11	3	4	4	1	1	14	2	3	4	55
III. "	12	4	14	17	2	6	4	3	8	2	0	12	82
IV. "	17	5	5	25	15	5	4	4	4	23	5	12	124
V. "	3	3	5	13	3	2	1	4	1	0	3	10	58
VI. "	5	4	10	4	2	4	2	2	7	9	7	8	64
Összesen	48	24	66	67	30	21	14	15	34	37	21	49	432

A magyar királyi csendőrség legénységi egyéneinél: 1887. évi szeptember hó 30-án volt:

Csendőrkerület száma	Igazolványos	Koronás ezüst érdemkereszt	Ezüst érdemkereszt	I. oszt. ezüst vitézségi érem	II. oszt. ezüst vitézségi érem	Hadi érem	I. oszt. legénységi szolgálati jelvény	II. oszt. legénységi szolgálati jelvény	Szolgalati pót-díjjal bíró csendőr	Szolgalati pót-díjjal bíró altiszt	Nős
I.	24	2	1	.	1	62	59	6	329	173	70
II.	8	.	2	.	2	56	30	.	139	156	90
III.	17	2	2	2	2	39	26	.	237	92	70
IV.	12	1	4	.	1	66	32	.	189	167	71
V.	9	4	4	.	.	48	31	5	127	141	50
VI.	4	1	1	.	2	74	20	1	121	146	58
Összesen:	74	10	14	2	8	345	198	12	1142	875	409

Azon fogyaték, mely a legénységi állományban 1886. okt. 1-től 1887. szept. 30-ig előfordult, számszerint a következő:

Csendőrkerület száma	Meghalt	Szökevény	Nyugdíjazva lett	Végkielégítéssel elbocsátva	Családi tekintetből elbocsátva	Fegyelmi uton eltávolított	Hadtörvényszéki leg elbocsátott	Polgári államban szolgálatba lépett	Szolgalatban megesesült	Sebesülés folytán meghalt
I.	5	3	21	9	.	1	15	1	1	.
II.	13	.	9	10	5	21	37	1	4	.
III.	7	1	7	4	1	18	8	2	.	.
IV.	13	.	18	8	.	8	25	1	2	1
V.	5	.	13	7	1	11	20	1	2	.
VI.	10	.	9	2	2	18	12	2	5	.
Összesen:	53	4	77	40	9	77	117	8	14	1

A magyar kir. csendőrség rendszere

Csendőr- kerület	Ezredes	Alezredes	Őrnagy	I. II.		Főhadnagy	Hadnagy	Számvivő			Örmester			Örsvezető				
				száza- dos	száza- dos			főhadnagy	hadnagy	gyalog	lovás	összesen	gyalog	lovás	összesen	gyalog	lovás	összesen
				száza- dos				száza- dos		főhadnagy		hadnagy		gyalog		lovás		összesen
I.	1	1	4	10	1	26	.	26	142	.	142							
II.	1	1	5	12	1	19	6	25	123	26	149							
III.	1	1	4	12	1	20	11	31	69	64	133							
IV.	1	1	4	14	1	27	1	28	134	17	151							
V.	1	1	4	12	1	24	.	24	135	.	135							
VI.	1	1	4	14	1	24	.	24	167	.	167							
Összesen	3	3	6	17	8	37	37	2	1	2	1	140	18	158	770	107	877	

Ehhez a m. kir. horv.-szlav. csendőrség

Horvát- szlavon.	1	1	1	3	1	5	8	1	.	.	.	24	.	24	206	.	206
Összesen	4	4	7	20	9	42	45	3	1	2	1	164	18	182	976	107	1083

Kitüntetések

(az 1886. október 1-től 1887. szeptember 30-ig terjedő időszakban).

I. Jelvényes kitüntetést nyertek:

1. *Margitai Sándor* örsvezető, a m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában.

1886. augusztus hó 30-án estve *Margitai Sándor* örsvezető és *Szabó Zsigmond* csendőrből álló járőr, a csengeri örsről, a szatmármegyei Gacsály községbe segélyszolgálatra lévén kirendelve, észrevette, hogy

sitett állománya 1887-ik év végével

Csendőr			Főösszeg							Örs				Polgári alkalm.		
gyalog	lovás	összesen	Tiszt	Legénység örmestertől lef.			Szolg. ló	Szárny	Szakasz	Tiszti különit- mény	gyalog	vegyes	lovás	összeg	Irnok	Irodaszolg.
				gyal.	lovás	össz.										
732	.	732	17	900	.	900	.	4	8	.	150	.	.	150	1	2
589	152	741	20	731	184	915	184	5	11	.	122	.	29	151	.	2
387	352	739	19	476	427	903	427	4	10	1	73	3	67	143	1	2
671	91	762	21	832	109	941	109	4	12	.	143	.	17	160	1	2
636	.	636	19	795	.	795	.	4	10	.	141	.	.	141	1	2
740	.	740	21	931	.	931	.	4	12	.	170	.	.	170	1	2
3755	595	4350	117	4665	720	5385	720	25	63	1	799	3	113	915	5	12

ideiglenesen rendszeresített állomány

718	.	718	21	948	.	948	.	4	12	.	215	.	.	215	.	2
4473	595	5068	138	5613	720	6333	720	29	75	1	1014	3	113	1130	5	14

a szomszédos Rozsály községben tűz ütött ki, mely rohamosan terjedt.

Erre az örsvezető Gacsály község lakosságát segélyezésre felhíva, a falu fecskendőjével Rozsályra sietett és csakis az ő erélyes közbenjárásának s helyes intézkedéseinek köszönhető, hogy a már nagy mérveket öltött tűzvész tovaterjedésének gát vettetett s így a község a végelpusztulástól megmenekült.

Az oltási munkálatok közben *Margitai Sándor* örsvezető arról is értesült, hogy *Joczák András* teljesen lángbaborult házában két gyermek benrekedt. Az örsvezető habozás nélkül s az őt is fenyegető

veszélylyel nem törődve a füsttel telt szobába hatolt, a gyermekeket megtalálva karjára vette, a nagyobbik leányt pedig kezénél megfogva, mindkettőt a már düledező házból szerencsésen kimentette, de ő maga a háztetőről lehullott égő zsarátnok által arcán és jobb szemén megsérült, valamint ruházatán is kárt szenvedett.

Ezen önfeláldozó magatartásaért, valamint tekintettel arra, hogy ő már előzőleg a közbiztonsági szolgálat terén szerzett érdemeiért 3 ízben dicsérő okiratot kapott, hét ízben pedig nyilvánosan megdicsértetett, részére Ő cs. és apostoli kir. Felsége 1887. évi február hó 19-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározással az *ezüst érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott, mely kitüntetés után *Margitai* örsvezető f. é. április hó 1-je óta napi tíz krajczárnyi jelvény-pótdíjban részesül.

A járőr másik tagja, *Szabó Zsigmond* csendőr az emberélet és vagyon megmentése körül tanúsított rendkívül buzgó s önfeláldozó működéseért a m. kir. honvédelmi minister Úr Ő Nagyméltósága által dicsérő okirattal láttatott el (lásd ministeri dicséreték 13. szám alatt).

*

2. *Zammer György* örsvezető, a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában.

Román-Resiczán, Krassó-Szörény megyében 1886 évi december hó 10-én éjfél utáni 1 órakor *Gorobina János*, ottani lakos háza teljesen leégett.

Ezen tűzvésznel *Zammer György* örsvezető, a resiczabányai örs parancsnoka, hivatásának teljesítése közben észrevette, hogy a házban lakó *Plischkó Raveka*, ki holmijait megmentendő, lángokban álló szobájába hatolt, a hőségtől eszméletét veszve a gyilkos elem biztos martaléka; minek következtében elszántan s a veszélyes helyzetre nem is gondolva, rögtön az asszony megmentéséhez látott. Behatolt a már égő ajtón a szobába, de útját kifelé az eszméletlen asszonynyal s annak pénzes szekrényével

együtt már csak az ablakon vehette, mire a padlás csakhamar be is roskadt.

Ő cs. és apost. kir. Felsége 1887. márcz. 9-én Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásával részére egy embernek a megégés halálától saját élete koczkáztatásával véghezvitt megmentése elismeréseül az *ezüst érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

3. *Gidró Mihály* örsvezető címzetes őrmester és 4. *Matonák Ádám* csendőr, mindketten a m. kir. V. sz. csendőr-kerület állományában.

Hont megye Tészér községében 1886. évi augusztus hó 11-én *Paulovicz Pál* háza délután 1 és 2 óra között kigyuladván, a tűz gyors tovaterjedése következtében 9 ház, melléképületeivel együtt leégett. A tűzhöz a helyben állomásozó örsről azonnal segélyző járőrbe *Gidró Mihály* örsvezető címzetes őrmester és *Matonák Ádám* csendőr vezényeltetett ki.

Alig ért ezen járőr a rohamosan kifejlődött tűz színhelyére, midőn több oldalról a megrémült tömegben jajveszékelés keletkezett, hogy egyik házban *Menjár Anna* nevű fekvőbeteg asszony benrekedt. Nevezett csendőrök a forró füsttel és lecsapódó lángokkal telt szűk udvaron keresztül haladéktalanul — saját életöknek felette nagy koczkáztatásával — az égő házba berohantak s a nőt, ki már hetek óta tartó súlyos betegsége miatt járni nem tudott s az ágyról legurulva a kémény alatt várta halálát, a forró füsttel telt szobában felkutatták, felragadták s ugyanazon most már még veszélyesebb úton a lángok és füst között kihozták.

Alig hogy a járőr *Menjár Annát* megmentette, máris más oldalon akadt dolga. Tudomására jutott ugyanis, hogy egy *Hubács Mária* nevű idős nő, mivel a tűz házat már teljesen ellepte, onnan többé kijönni nem tud. A csendőrök az égő házhoz sietve — miután a szobába a tüzrel telt szűk udvar és az égő háztető miatt az ajtón be nem hatolhattak, — a kiszedett ablakon át s az ereszről lecsapódó lángok és lehulló izzó parázs között mentették ki

az éltes nőt, miközben ez altestén több égési sebet szenvedett.

Míg ezen jelenet lefolyt, addig ismét egy más égő házból *Buda Mihály* papnövendék a bennrekedt *Paulovicz Máriát* s ennek Pál nevű 7 éves fiát megmentendő, a házba hatolt, de kijönni a hirtelen minden oldalról lángba borult házrészek miatt már nem tudott. *Gidró Mihály* címz. őrmester és *Matonák Ádám* csendőr, kik az előbb leírt módon megmentett *Hubács Máriát* helyezték épen biztonságba, ekkor értek ide és az általános veszélyben gyors áttekin-téssel az ablakon keresztül először a gyermeket, azután az anyát s végre magát *Buda Mihály* papnövendéket is megmentették és biztos helyre hozták.

Ez alkalommal tehát a csendőrség e két derék tagja, kik közül az egyik *Matonák Ádám* csendőr már 1886. évben lett jelvényesen kitüntetve (lásd az 1886. évi zsebkönyv 136. lapját), a dühöngő tűz közül, a lángokból és füstből saját életök kockáztatásával és magasztos felebaráti szeretetből, elszántan, katonai bátorsággal és erélylyel öt embert mentett meg, miközben *Gidró Mihály* címz. őrmester jobb arcán, *Matonák Ádám* csendőr pedig bal fülén égési sebeket is szenvedtek s mégis daczára az érthető kimerülésnek, még ezután is a tűz eloltása körül fáradhatatlan buzgalmat és körültekintő erélyességet fejtettek ki.

Mindezekért *Gidró Mihály* őrsvezető címz. őrmesternek és *Matonák Ádám* csendőrnek Ő cs. és apost. kir. Felsége által 1887. évi május hó 21-én Lainzban kelt legfelsőbb elhatározással a *koronás ezüst érdemkereszt* adományoztatott.

II. A m. kir. honvédelmi miniszter úr ő Nagyméltósága dicsérő elismerésében részesültek:

1. *Simóka Jakab* (ezelőtt Butz Simon) őrsvezető, a m. kir. VI. sz. csendőrkerület állományában.

Vasmegeye vasvári járásában több éven át egy szervezett tolvajbanda működött, melynek — miután

tömérdek orgazdával állottak bűnszövetségben — nehéz volt nyomára akadni; azonban *Simóka Jakab* őrsvezető, vasvári őrsparancsnok, tapintatos, erélyes és fáradhatlan működése által sikerült az 1885. évi február hó 14-én virradóra, *Szemes Ferencz* vasvári lakós kárára elkövetett betörési lopás tetteseit ki-nyomozni, elfogni és az igazságszolgáltatásnak átadni.

Ez képezte ama hirhedt «*Egyed József, Domokos és társai*»-féle bűnügy kezdőpontját, minek folytán a körültekintő és ügyes őrsvezetőnek sikerült 61 bűnesetet kideríteni, ezek közt 30 betöréses — részben fegyveresen elkövetett — lopást, két tehénlopást, 26 egyszerű lopást, egy csalást, egy lopási kísérletet és egy jogtalan elsajátítás büntettét, melyek miatt a letartóztatott 10 gonosztevő 1—8 évig terjedő fegyházra ítéltetett.

Ezen a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló buzgalma és sikerdús működéseért *Simóka Jakab* őrsvezetőnek a m. kir. honvédelmi ministerium által dicsérő okirat adatott és egyszersmind részére a m. kir. belügyministerium által 30 frtnyi jutalomdíj engedélyeztetett; míg a vele közreműködött *Márton József* őrsvezető és *Miholics István* csendőr a m. kir. VI. sz. csendőrkerületi parancsnokság által kiállított dicsérő okirattal lettek ellátva.

*

2. *Thomás Adolf*, a m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományába tartozott őrsvezető, a Zemplénmegyei Terebes községben 1886. évi augusztus hó 28-án dühöngött tűzvész alkalmával, saját életének veszélyeztetésével tanúsított azon kötelességű tetteért melylyel egy 8 éves leányt a megégés halálától, megmentett: a m. kir. honvédelmi ministeriumtól dicsérő okiratot kapott.

*

3. *Steininger János*, m. kir. V. sz. csendőrkerületbeli csendőrnek, ki az árvamegyei Ljeszek községben 1886. évi augusztus hó 8-án kiütött tűzvésznél az emberélet és vagyon megmentése körül fáradhat-

lan és önfeláldozó buzgalmat, körültekintést, erélyt és eredménydús működést tanusított: a m. kir. honvédelmi ministerium részéről teljes elismerés nyilvánított ki.

*

4. *Bartha István*, m. kir. IV. sz. csendőrkerületbeli őrmesternek a csendőr legénység létszámának kiegészítését előmozdító és az önként jelentkezők szerzése körül kifejtett eredményteljes működéseért a m. kir. honvédelmi ministerium részéről elismerés fejeztetett ki, míg

5. *Kacsó István*, ugyanazon kerületbeli őrmester, ki már a múlt évben hason indokból kapott dicsérő okiratot, ez évben a m. kir. belügyministerium által 15 frtnyi jutalomdíjban részesített.

*

6. *Kovács Mihály* őrmester, a m. kir. III. sz. csendőrkerület állományában.

Az Arad megyében levő kisjenői és ehhez szomszédos örskörletekben rövid hat hónap lefolyása alatt több nagyobb szabású közbiztonsági zavar fordult elő, melyeknek kiderítése s a tettesek elfogása *Kovács Mihály* őrmester kitartó buzgalmának és észszerű eljárással párosult tevékenységének köszönhető; miért is a m. kir. honvédelmi ministerium részéről dicsérő okirattal láttatott el, a m. kir. belügyministerium részéről pedig 20 frtnyi jutalomdíjban részesített; az örs többi legénysége pedig u. m. *Kondrik János, Kövári Ferencz, Károlyi Pál, Maróthi Ferencz* és *Györfi József* csendőrök a m. kir. III. sz. csendőrkerületi parancsnokság által dicsértettek meg.

*

7. *Gusbeth Márton*, m. kir. I. sz. csendőrkerületbeli csendőr, Hunyad megye Poklisa községében 1886. évi április hó 14-én éjjel támadt tűzvész alkalmával az emberélet és vagyon megmentése körül — saját életének kockáztatásával — tanusított fáradhatlan és önfeláldozó buzgalmáért a m. kir. honvédelmi ministeriumtól dicsérő okiratot, a m. kir.

belügyministeriumtól pedig 15 frtnyi jutalomdíjat nyert; míg az ugyanazon alkalommal közreműködött *Flinta János, Mircse Ferencz* és *Jakab Elek* csendőrök a m. kir. I. sz. csendőrkerületi parancsnokság által lettek dicsérő okirattal ellátva.

*

8. *Tolna János* és

9. *Sipos Gábor* csendőrök, a magyar kir. III. sz. csendőrkerület állományában.

Nevezett csendőrök 1886. évi szeptember hó 27-én Szilágy megye, Szakácsi községében nyomozó szolgálatban megjelenvén, az ott éjjel 11 óra tájban kiütött tűznél az oltás iránti helyes intézkedéseik által, valamint az élet- és vagyonbiztonság érdekében tanusított buzgó és áldozatkész magatartásuk által úgy a polgári hatóságok, mint egy egész vidéknek elismerését maguknak kivívták, miért is a m. kir. honvédelmi ministerium által dicsérő okirattal láttattak el, a m. kir. belügyministerium részéről pedig, — miután ezen tűz alkalmával 6 gyermek életét is megmentették, 150 frtnyi életmentési díjban részesítették.

*

10. *Moncz Sándor* örsvezető, a m. kir. VI. sz. csendőrkerület állományában.

A sajtoskáli rablás tetteseinek kiderítése.

1885. évi november hó 2-án este Ruprecht János sajtoskáli (Sopron megye) nagybirtokos és cukorgyáros három bekormozott arcú s lőfegyverrel ellátott egyén által a gyár udvarán megtámadtatott s tőle veszélyes fenyegetések, sőt bántalmazások között mintegy 8000 frt elraboltatott.

Daczára annak, hogy a rablók eltávozása után a gyáros 450 főből álló gyári munkásait felriasztotta, a rablóknak sikerült az üldözés elől menekülni s nyomuk a környékbéli örsök legerélyesebb nyomozása daczára, teljesen elveszett.

Az országszerte nagy port felvert eset különösen a vidéket és a szomszédos megyék lakosait felette

felizgatta s minden oldalról erélyes intézkedések és puhatolások tétettek e vakmerő rablók kiderítésére és elfogására; de mind hiába. Az eszközölt számos letartóztatások nem hozták meg a kívánt eredményt s minden erőlködés meddőnek bizonyult. A letartóztatottak ismét szabad lábra helyeztetek, de az örsök folytatták a feltűnés nélküli nyomozást.

Már-már feledésbe kezdett az eset menni, midőn végre sikerült egy altisztnek az első helyes kiindulási alapot a nyomozáshoz megszerezni s ennek czélutudatos felhasználásával, a kellő erélylyel és ügyességel ezen ravaszul kivitt büntény összes tetteit kideríteni és letartóztatni.

Ugyanis 1886. évi november hó 20-ika táján *Moncz Sándor* örsvezető, a Vas megyében fekvő sárvári örs parancsnoka, bizalmas úton tudomást nyert arról, hogy Tót József, szentivánfai lakos és községi segédbíró, bár jómodú földműves, mégis jövedelméhez képest feltűnően költekezik s az utolsó időben nagyobb mennyiségű földeket is vásárol.

Moncz örsvezető a titokban eszközölt hosszas megfigyelés és nyomozás után azt is megtudta, hogy *Majsa János*, Tót Józsefnek kebelbarátja, ki ezelőtt egy évvel Szentivánfán lakott de azóta Mártonfára kocsisnak elszegődött, — jövedelméhez képest szintén túlköltekezik, Szentivánfán lakó családját úri módon bebutorozta és 10-es bankóit dicsekedőleg mutogatja.

Ezen körülmények folytán *Moncz* örsvezető azon gondolatra jött, hogy az illetők talán a Sajtoskálón elkövetett 8000 frtos rablásnak, ha nem is főtetteseik de bűnrészesek lehetnek.

A fáradságosan gyűjtött adatok alapján *Moncz Sándor* örsvezető *Nagy Ferencz* csendőrrel 1886. évi december hó 18-án Mártonfára, tehát a harmadik örs körletébe átportyázott és ott *Majsa János* kocsisnál ház- és személy motozást tartott, mely alkalommal nála 2 drb. 200—200 frtról szóló adóslevelet, 2 drb. 60 frtnyi értékű sertést, 1 drb. 40 frtnyi értékű

női arany órát egy 5 frt 40 krnyi értékű ezüst lánczczal, 5 frt 6 kr. készpénzt és 1 drb. Kincsem-sorsjegyet talált.

Ezen tárgyak mikénti szerzésének beigazolására felhívatván, *Majsa* feltűnően habozott s midőn neki az örsvezető adatait előtárta, tanuk előtt töredelmesen bevallotta, hogy *Ruprecht* czukorgyárost ő Tót József szentivánfai és *Kis János* berekaljai (Sopron megye) lakókkal együttesen rabolta ki és pedig utóbbinak indítványára, — ki azelőtt éveken át *Ruprecht*nél mint béresgazda szolgált.

Ezen bemondás után a járőr *Majsát* azonnal letartóztatta, majd *Berekalján*, Sopron megyében, *Kis Jánost* és *Szentivánfán*, Vas megyében, *Tót Józsefet* is, kik *Majsával* szembesítve csakhamar töredelmes vallomást tettek.

A megejtett házmotozások alkalmával Tót József és *Kis János*nál készpénzben és értékneműekben 3241 frt találtatott meg; a hiányzó összegből Tót József az általa vezetett jegyzék szerint társainak már kiadott 2300 frtot, a többit pedig saját szükségleteire fordította.

A bűnjelvények a három letartóztatottal együtt a járőr által a sárvári kir. járásbiróságnak adattak át, honnan a soproni kir. törvényszékhez átkisértetve. ott Tót József 8, *Majsa János* és *Kis János* 6—6 évi fegyházra ítéltettek.

Moncz Sándor örsvezető ezen, a közbiztonsági szolgálatban tanúsított ügybuzgalma és eredményteljes működéseért a m. kir. honvédelmi ministerium által dicsérő okirattal láttatott el s egyszersmind a m. kir. belügyministerium által 30 frtnyi jutalomdíjban részesítettet, míg *Nagy Ferencz* csendőr, jelenleg czünz. örsvezető, a csendőrkerületi parancsnokságtól nyert dicsérő okiratot.

*

11. *Bálint István* örsvezető, a III. sz. csendőrkerület állományában.

Toma István, Laáz községbeli lakos, 1887. évi

márczius 26-án a megáradt Restyirata patakot áthidaló padlón keresztül akarván menni, megcsuszott s a tovarohanó árba zuhant.

A víz partján számos ember állott ugyan, de a habokkal küzködőnek segélykiáltása daczára senki sem merészelt megmentésére vállalkozni. Nevezett egyént tehát a habok menthetetlenül elnyelik, ha *Bálint István* örsvezető — déznai örsparancsnok — váratlanul a helyszínén nem terem, magát minden habozás nélkül ruhástul a vízbe nem veti s a már elmerülőt meg nem ragadja s a partra ki nem vonszolja.

Ezen bátor, önfeláldozó tetteért a m. kir. honvédelmi ministerium *Bálint István* örsvezetőnek dicsérő okiratot állított ki, a m. kir. belügyministerium pedig 25 frtnyi életmentési díjat utalványozott.

*

12. *Budai János*, m. kir. I. sz. csendőrkerületbeli őrmester.

Váltópénz-hamisítóknek kézrekerítése.

Budai János őrmester, tordai örsparancsnok, *Bágya Árpád* csendőrrel 1886. évi deczember hó 6-án a Tordán megtartott országos vásáron arról értesült, hogy a vásár alkalmával több hamis 20 krajczáros váltópénz hozatott forgalomba.

A járőr a rögtön megkezdett s észszerűen és cél-tudatosan eszközölt nyomozás során kiderítette, hogy a hamisítványokat Szabó Mihály, Jakab Márton és Ádámosi Károly kövendi lakosok hozták forgalomba, kik — midőn a hamisítványokból 11 drb náluk megtaláltatott, — beismerték, hogy azokat Bölöni Péter, ugyancsak kövendi lakos nejétől részint gabona ára, részint adósság fejében kapták.

A netalán még meglevő hamisítványok és egyéb bűnjelek megsemmisítésének elejét veendő, *Budai* őrmester — miután Bölöninét a vásáron feltalálni nem sikerült — annak további nyomozását *Schuster Márton* és *Andrei György* csendőrökből álló járőrre bízván, ő maga *Bágya* csendőrrel szekéren azonnal

Kövendre hajtatott, hol bizalmi férfiakat véve maga mellé Bölöni Péter lakására ment, kit, valamint az általa forgalomba hozott hamis pénz elkobzásának értesülése után Tordáról azonnal eltávozott s kerülő utakon épen azon pillanatban haza érkezett nejét is, alapos gyanu alapján felügyelet alá helyezve, onnan az ezermesternek ismert Bölöni Ferencz lakására sietett, hol a házi gazdát, — ki a járőr megpillantására láthatólag zavarba jött, — az udvaron meg is találta.

Bölöni Ferencz a járőr által felszólíttatott, hogy a netalán nála levő hamisítványokat, esetleg az azok készítéséhez használt készüléket adja elő, de sem ez, sem pedig fivére Péter arról mit sem akartak tudni, mely körülmény a járőrt arra kényszeríté, hogy a legrészletesebb ház- és test motozást fogantossítsa, melynek eredménye az lett, hogy a 26 órai — később, a rendőrség feljelentése folytán, az nap este 7—8 óratájt *Schuster Márton* és *Andrei György* csendőrök kíséretében a helyszínére érkezett *Bod Gyula* tordai kir. törvényszéki bíró közreműködésével folytatott — folytonos kutatás után Bölöni Ferencz zsebében 10 drb, a kamrában egy lisztes zsákban elrejtve húsz drb 20 krajczáros hamisítvány s az annak készítéséhez használt vágógép, a nyomóprés, az azokhoz tartozó lemezek, csavarok, anyag hulladékok és egyéb alkatrészek a pinczében, kamrában, lakatlan szobákban és a szomszéd kertjében tengeri szárazak közé kötve és a földben elásva, — továbbá Bölöni nadrágjának belsejében bevarva 171 drb és ennek nejénél 20 drb hamisítvány találtatott.

A két Bölöni testvér a tagadás hasztalanságát belátván, beismerte, hogy a környéken forgalomba hozott 20 kros hamisítványokat a talált vágógép és nyomóprés segítségével ők készítették és hozták forgalomba, tudatván egyszersmind a járőrrel azt is, hogy a vágógépet és prést hol és kinél vásárolták, mely körülmény a letartóztatott Bölöni Ferencz és Péter, valamint nejeik és az előbbinek Ágnes

nevü leánya átadásához szerkesztett tényvázlattal a tordai kir. törvényszéknek bejelentetett.

Budai Junos örmester ezen pénzhamisító bandának a hamisításhoz használt összes gépezettel és nagy mennyiségű hamis váltópénzzel együtt igen fáradságos, buzgón és észszerűen keresztülvitt nyomozás után eszközölt kézrekerítéseért a m. kir. honvédelmi ministeriumtól dicsérő okirattal tüntettetett ki, míg a magyar kir. belügyministerium részéről 20 frtnyi jutalomdíjban részesítettett, *Bágya Árpád*, *Schuster Márton* és *Andrei György* csendőrök pedig, kik örsparancsnokukat a nyomozás keresztülvitelénél hathatósan támogatták, a csendőrkerületi parancsnokság által nyilvánosan megdicsértettek.

*

13. *Szabó Zsigmond* csendőr, a m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában *Margitai Sándor* örsvezetőt (lásd jelvényes kitüntetések 1. szám alatt) nemcsak hogy az 1886. évi augusztus hó 30-án estve a Rozsály községben dühöngött tűzvésznel az oltási munkában hathatósan támogatta, hanem *Joczák János*, rozsályi lakost, ki — öngyilkossági szándékkal — a már lángokban álló házába rohant, ezen szándékában megakadályozta, miért is *Szabó Zsigmond* csendőr a m. kir. honvédelmi ministeriumtól dicsérő okiratot, a m. kir. belügyministeriumtól pedig 25 frtnyi életmentési díjat kapott.

*

14. *Czibalmos József* örsvezető, a m. kir. I. sz. csendőrkerület állományában.

Ezen örsvezető mint a Torda-Aranyos megyében fekvő alsójárai örs parancsnoka, az alája rendelt csendőrök által hathatósan támogatva, rövid 2 év lefolyása alatt 89 bűneset tetteseit derítette ki és szolgáltatta át az illetékes hatóságnak. Ezen bűnesetek közül sok igen lényeges, sőt főben járó ügy is volt.

Czibalmos József örsvezető a mellett örsét minden tekintetben a legnagyobb rendben tartotta, csendőreit odaadó szorgalommal és kitartással oktatta és

vezette, mi által előjárói bizalmát, a hatóságok elismerését, valamint a lakosság háláját teljes mérvben kivívta.

Ennek következtében ő a magyar kir. honvédelmi ministerium által a közbiztonsági szolgálatban kifejtett ügybuzgalma és eredményes működéseért dicsérő okirattal, a m. kir. belügyministerium által pedig 25 frtnyi jutalomdíjjal láttatott el, míg a vezénylete alatt állott *Izsák Márton*, *Kömüves Pál* és *Gál Imre* csendőrök a csendőrkerületi parancsnokság által dicsértettek meg.

*

15. *Zeffner Miklós* örsvezető czimzetes örmester a a magyar kir. IV. sz. csendőrkerület állományában, a zemplénmegyei Nagy-Kázmér és Velejte községekben 1886. évi október hó 27-én, illetve ugyanazon év november hó 20-án kitűzött tűzvézsek alkalmával az élet és vagyon megmentése körül tanúsított rendkívüli erélye, elszántsága és odaadó buzgalmaért a m. kir. honvédelmi ministeriumtól dicsérő okiratot, a m. királyi belügyministeriumtól pedig 20 frtnyi jutalomdíjat kapott.

*

16. *Földes Samu* örsvezetőnek, a m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában, a közbiztonsági szolgálat terén több ízben tanúsított kiváló buzgósága, valamint fáradhatlan szorgalmaért és eredményteljes működéseért a m. kir. honvédelmi ministerium által dicsérő okirat adatott és egyszersmind részére a m. kir. belügyministerium által 25 frtnyi jutalomdíj engedélyeztetett.

*

17. *Klebercz Sándor*, m. kir. V. sz. csendőrkerületbeli örsvezetőnek, az árvamegyei Turdossin községben 1887. évi február hó 9-én kiűtött tűzvész alkalmával két ember életének megmentésénél tanúsított elszánt és önfeláldozó magatartásaért a m. kir. honvédelmi ministerium teljes elismerését fejezte ki, míg a m. kir. belügyministerium részére 50 frtnyi életmentési díjat engedélyezett.

*

18. *Schmidts János* és

19. *Orbán Ferencz* csendőrök, a m. kir. I. sz. csendőrkerület állományában.

1887. évi május hó 21-én a Maros rohamosan áradni kezdett s miután délfelé Déva városának a Maros felé fekvő alantabb része már víz alatt állott s a lakosság veszélynek volt kitéve, ennél fogva *Schmidts János* és *Orbán Ferencz* csendőrök segélyszolgálatba kivezényeltettek.

A járőrnek tudomására jutván, miszerint a Déva városával szemben fekvő maros-solymosi szigeten körülbelül 100 marha van és azok az őrzésükre kirendelt emberekkel együtt, miután az árvíz már az egész szigetet ellepte volt, a vizbefulás veszélynek vannak kitéve; egy kis ladikon saját életök veszélyeztetésével a hullámozó Maroson felfelé egész Harró községig evezett, onnan *Reiner Sándor* harrói lakós nagy kompját elkérve, több harrói lakós segítségével a maros-solymosi szigetre érkezőn, még az nap este a marha állomány egy részét nagy fáradtsággal megmentette.

Ezen járőr mentési munkálatát, — nagy kimerültsége, de főképen a nagy sötétség miatt és mivel támogatására ember nem akadt, — az nap már nem folytathatta, hanem másnap reggel 2 órakor a helyettük kivezényelt *Müller Márton* és *Ribnyicz Mihály* csendőrök az első járőr által szerzett kompon a szigetre átkelve a többi marhát is szerencsésen a biztos partra áthozták, úgy hogy 6 drb kivételével, melyek elpusztultak, az összes, körülbelül 5000 frtnyi értékű marhaállomány a csendőrök által meg lett mentve.

A felsoroltak alapján *Schmidts János* és *Orbán Ferencz* csendőrök, mivel saját életök veszélyeztetésével mentő eszközt szereztek, melylyel a veszélyben forgott marhák egy részét magok megmentették, annak hátra levő része pedig az általok szerzett kompon mások által volt megmenthető, — a magyar kir. honvédelmi ministeriumtól dicsérő okiratot és

a magyar királyi belügyministeriumtól egyenként 20—20 frtnyi jutalomdíjat kaptak, míg *Müller Márton* és *Ribnyicz Mihály* csendőrök a csendőrkerületi parancsnokság által láttattak el dicsérő okirattal.

20. *Szabó János* örsvezető, a m. kir. III. sz. csendőrkerület állományában.

A tartós esőzések folytán 1887. évi május hó 20 és 21-dike közötti éjjel bekövetkezett vízáradás alkalmával a kis-halmágyi és banosdi patakok az Arad megyei Nagy-Halmágy községnek területét elöntötték és az áradat három házat teljesen elvitt, 22 házat és sok melléképületet pedig megrongált.

Hogy a rohanó árnak emberélet áldozatul nem esett, az egyedül és kizárólag *Szabó János* örsvezető éberségének és önfeláldozó buzgalmának köszönhető, ki éjjeli 1 órakor a lakosságot a harangok félreverésével figyelmeztette az áradatra, ezen felül saját élete veszélyeztetésével a rohanó árban az elöntött s már roskadozó házakba hatolt, egy 65 éves nőt és 5 gyermeket a biztos haláltól megmentett és segédkezett a házi állatok és a butorok megmentésénél.

Ezen emberfeletti erővel, szolgálati buzgósággal és észszerűen teljesített működéseért *Szabó János* örsvezető, ki hasonló emberbaráti tettért már egy ízben ministeri elismerésben részesült (lásd az 1886. évi csend. zsebk. 23. szám alatt) a honvédelmi ministeriumtól ismét okiratot kapott, a belügyministerium által pedig részére a szabályszerű életmentési díj utalványoztatott. *

21. *Pakay István* örmester,

22. *Nagy Mihály* Lajos örsvezető címz. örmester,

23. *Ternanov Antal*,

24. *Malonyai Pál*,

25. *Nagy János*,

26. *Schwach József*,

27. *Tályai István*,

28. *Lavenka János*,

29. *Csöke Mihály* csendőrök, továbbá

30. *Bartha Sándor* és

31. *Barak Antal* próba csendőrök, a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában, a közbiztonsági szolgálatban tanúsított ügybuzgalmuk és eredményes működésükért a m. kir. honvédelmi ministeriumtól dicsérő okiratot nyertek s egyszersmind a m. kir. belügyministerium részéről *Nagy Mihály Lajos* czímz. őrmester és *Ternanov Antal* csendőr 40—40 frtnyi, *Malonyai Pál*, *Nagy János* és *Schwach József* csendőrök pedig 25—25 frtnyi jutalomdíjban részesítettek.

Rablóüldözések

Bács-Bodrog megyében.

Az 1886. évben nagy fáradság, erély és buzgalommal folytatott — mult évi zsebkönyvünkben részletesen leírt — folytonos üldözéssel szétugrasztott rablóbandának vezére *Tyoszity Lázár* 1886. évi július 8-án történt elfogatása után néhány hétre, vagyis 1886. év augusztus 22-én, az elfogatása alkalmával szenvedett súlyos sebektől kiépülve, a zombori kir. ügyészség börtönéből újból megszökött s csakhamar még az eddiginél is rettegettebb és vakmerőbb tagokból álló rablóbandát szervezett.

A banda nevezetesebb tagjai: *Mrdzsics Zsiván*, *Medakov Péra*, *Csuravia Péter*, *Apality Milán*, *Kovacsév Tósa*, *Mility Paja*, *Jokity Milán* és *Torma Mihály* voltak.

Hogy ezen rablóbanda minden egyes tagja már a szövetkezés előtt mily elvetemült gonosztevő volt, mutatják a következő adatok:

Mrdzsics Zsiván, ó-bánovczai illetőségű, több súlyosabb beszámítás alá eső büntetendő cselekmények elkövetése miatt 12 évi börtönre ítélt rabszökevény;

Medakov Pera turiai illetőségű, szándékos emberölés büntetése miatt 12 évi börtönre ítélt rabszökevény;

Csuravia Péter, ó-pazovai illetőségű, gonosz előélete folytán illetősége helyéről hatósági üldözés elől menekült gonosztevő;

Apality Milán ó-sztapári illetőségű hirhedt közártalmú és hatósági üldözés elől menekült gonosztevő;

Kovacsév Tósa deszpót-szt-iváni illetőségű, több rendbeli lopás és egyéb büntetendő cselekmények miatt szökésben levő gonosztevő;

Mility Paja és *Zakity Milán* mindkettő felső-kovili rovott előéletű közártalmú gonosztevő;

Torma Mihály ó-becsei illetőségű, 4 évi börtönre elítelt és az ujvidéki kir. ügyészség börtönéből megugrott rabszökevény.

A rablóbanda hátultöltő vadászfegyverekkel és forgó pisztolyokkal volt felfegyverkezve, mely fegyvereket, — mint az később bebizonyult — Ujvidéken vásárolták maguknak a felelős éjjeli őrök közbenjöttével.

A rablóbanda mindjárt megalakulása után a következő gaztetteket követte el:

1886 augusztus hó 25-én éjjel özv. *Vujkev-Náta* deszpót-szt-mihályi lakosnőt meggyilkolták és kirabolták; szeptember hó 4-én *Doroszló* és *Rác-Militics* között a postakocsist meggyilkolták és a postát kirabolták; november hó 10-én éjjel *Nacsil József* bács-ujhelyi pusztai lakost azért, mivel ez az őrzésére bizott juhokból nem akart egyet sem átengedni, agyonlőtték.

November 10-én éjjel 11—12 óra között a banda 3 tagja, nevezetesen *Tyoszity Lázár*, *Medakov Péra* és *Apality Milán*, úgyszintén ez utóbbinak *Sztanijevics Deszenka* nevű szeretője is kocsin, melyet az elébe fogott két jó lóval együtt a gróf *Chottek* kisalpári pusztájáról loptak, *Pivniczára* értek, hol a község háza előtt szintén kocsin levő csendőrségi járőrt megpillantva, megfordultak és *Hódságh* felé a lehető legnagyobb sebességgel visszahajtottak, mi a járőr előtt gyanusnak tűnván fel, a menekülőket ugyancsak kocsin üldözőbe vette.

A hajsza közben a mintegy 200 lépésnyi előnnyel bíró üldözőt kocsiról egy útkanyarulatnál *Tyoszity Lázár* és *Medakov Péra* — a nélkül hogy ezt az üldöző csendőrök az éj setétsége és a kanyarulat

miatt észrevehették volna — a kocsiról leugrottak, az út két oldalán elrejtöztek és midőn a csendőrök oda érkeztek, a rablók által váratlanul orvúl keresztűzbe fogattak, úgy hogy *Doró Mihály* csendőr halálosan megsebesülve még a helyszínén meghalt. Az épen maradt *Nagy Mózes* örsvezető és *Verner Antal* segédleti honvéd a harczot azonnal felvették, de eredmény nélkül, mert a rablók felhasználva a járőrnek az elesett bajtárs felé pillanatnyira irányult figyelmét, kocsijukra kaptak és elmenekültek.

Folytatva gazságait, ugyanazon évben *Nikolics Zukó* gulubinczi lakoson követtek el rablógyilkosságot s ez alkalommal nagyobb pénzösszeget vittek el s még számtalan oly betöréses lopás és lopásnak voltak tettesei, melyeket néha együttesen, de gyakran egyenként egymástól elválva követtek el.

1886 december hó 2-án *Tyoszy Lázár* öt czinkostársával kocsin *Hódsághra* indult azon szándékkal, hogy a takarékpénztárt, esetleg *Schumacher* nevű jómódu polgárt kirabolják,; azonban véletlenül *Hódságh*tól mintegy 1500 lépésnyire este 8—9 óra között *Maron István*, *Vida Sándor* és *Agazony József* csendőrökből álló és *Parabuty* felé portyázó járőrrel találkozáva, ezáltal az úton megállásra szólítottak fel, mire a rablók — kiket a járőr az uralkodó sötétség miatt azonnal fel nem ismert — lövésekkel feleltek. A csendőrök azonnal felvéve a harczot, rögtön oly erélylyel viszonozták a tüzelést, hogy a rablók a járőr határozott felléptén elrémülve, a kocsiról leugrálva minden irányban széjjelfutottak és elmenekültek.

Ez alkalommal csupán *Apality Milán*, a rablók egyike szenvedett kisebb sérüléseket, ki a lovakat, melyek szintén megsebesültek, *Hódságh* alá a szérüs kertekig hajtotta és a kocsival együtt ott hagyta, hol is a kocsin levő és a rablók tulajdonát képező több rendbeli ruhaneműekkel együtt a járőr által még ugyanazon éjjel megtalálva elkoboztattak.

A járőrnek a rablókkal itt elmondott összeütközéséről a II. csendőrkerületi parancsnokság decz. 3-án távirati jelentést kapván, *Kálló Antal* hadnagy, *ujvidéki* szakaszparancsnok a helyszínére való azonnali kiszállásra és a legerélyesebb nyomozás bevezetésére szintén táviratilag utasítottatott, ki is deczember 4-én reggel 9 órakor *Hódsághra* megérkezve, a nyomozást megkezdette. A vele közreműködő járőr *Mrakovics Gábor* és *Nagy Mózes* örsvezetők, *Nagy János*, *Ternanov Antal*, *Malonyai Pál*, *Imhoff György* és *Wetzl János* csendőrökből állott.

A nyomozás során mindjárt kezdetben sikerült *Krivakutya Velicska Lality* községi lakost, a banda egyik veszedelmes orgazdáját elfogni és a bíróságnak átadni. Nyomozását a szakaszparancsnok *Pivniczán* deczember 7-én folytatva értesült, hogy *Torma Mihály* a banda egyik tagja előző éjjel *Arovácson* két lovat lopott s *Pivniczáig* üldöztetett, itt azonban üldözői elől eltűnt.

Ezen értesülésen alapuló s mintegy 6 órai nyomozás után *Imrek Samu* ottani lakos színjében — már biztos értesülés alapján — kezdetett meg a kutatás, mely célból a színben levő nagy rakás polyva *Mrakovics* örsvezető által szuronynyal több helyt eredmény nélkül megszurkáltatott, miután azonban a további kutatás eredmény nélkül maradt, *Nagy Mózes* örsvezető fegyverre tűzött szuronnyával újból szurkálni kezdte a polyvarakást s abból egyszerre a keresett *Torma Mihály*, három könnyebb sebből vérezve, forgópisztolylyal kezében kiugrott, de *Nagy Mózes* örsvezető által, mielőtt még lőhetett volna, lefegyvereztetett. *Torma* azonban még mindig nem adta meg magát, hanem egy hosszú kést előrántva, *Kálló Antal* hadnagynak rontott, de sikertelenül, mert nevezett hadnagy és *Malonyai* csendőr által újból lefegyvereztetvén, megbilincseltetett. Megjegyzendő, hogy ezen haramia, ki fegyverrel kezében fejtett ki ellenszegülést, csak az által került ki a lelövetést, hogy a csendőrök által körülvéve, egyik

vagy másik csendőr életének veszélyeztetése nélkül nem lehetett reá löni.

A letartóztatott Torma Mihály kikérdezése során *Kálló* hadnagy a nyomozás folytatására nézve felette fontos adatok birtokába jutott, melyeknek alapján *Nagy Mózes* örsvezető, *Nagy János*, *Malonyai Pál Imhoff György* és *Ternanov Antal* csendőrökkel Petrováczra ment, hol a fáradt kincstári lovak mellett *Imhoff György* csendőrt visszahagyva, az üldöző járőrbe *Schwach József* csendőrt osztotta be s Petrováczról a nyomozást folytatva december 11-én reggel 8 órakor Felső-Kovil községbe érkezett.

Ezen községbe megérkezve, *Kálló Antal* hadnagy a rablóbandához tartozó Mily Peja házát körülfogatta s ez alkalommal ott 2 gyanus egyént letartóztatott. Ezen letartóztatott egyéneknek a község házához való kísérése közben Szekulics Mihály háza előtt a járőr gyanus körülményekre lőn figyelmessé, mire a ház rögtön körülvéetett, *Kálló* hadnagy pedig a ház udvarára belépve a házban benn a folyosóra nyíló ablakon át több felfegyverkezett egyént pillantott meg s így gyanuját beigazolván látva, gyors elhatározással azokat a konyhaajtóból a törvény nevében megadásra és fegyverek nélküli kijövetelre felszólította. A rablók azonban a felszólításnak — daczára, hogy az *Schwach József* csendőr által nekik szerb nyelven is ismételtetett — nem engedelmeskedtek, hanem e helyett Apality Milán rabló szeretőjét Sztanijevics Deszenkát és Szekulics Mihálynét a házból kiküldték, — kik az udvarra érve a járőr által letartóztatottak, — s a bent maradt rablók pedig az ablakon és nyitva levő konyhaajtón át a kívül álló csendőrökre tüzelni kezdetek.

A járőr egyes tagjai *Kálló* hadnagy intézkedései szerint szintén fedett állásba helyezkedtek s a rablók tüzelését viszonozták, minek következtében d. e. 9—10 óra között két rabló folytonos tüzelés közben a házból kirohant s a kirohanásnál ezek egyike *Ternanov Antal* csendőr balkarját a könyök tájékán átlötte, egy másik lövéssel pedig hasát sértette meg,

viszont *Ternanov Antal* csendőr a másik rablót azon pillanatban, midőn ez a konyhaajtón kiugorva a csendőrökre tüzelt, úgy czombon lőtte, hogy az össze-rogyott; de pillanat alatt felugorva, másik társával együtt a kerten keresztül menekülni iparkodott, a midőn is *Kálló* hadnagy és *Malonyai* csendőr által üldöztetve, *Kálló* hadnagy egy lövésétől találva ismét felbukott, de újra felkelt s a szénaboglyák és kukoriczszárakkal telt apró udvarokban súlyos sebei daczára a másik szintén megsebesült rablótársával úgy eltűnt, hogy bár délután 4 óráig 150 ház motoztatott meg, többé reájuk akadni nem lehetett.

Jellemző Felső-Kovil község előljáróságára, a községi rendőrségre és a lakosságra nézve azon körülmény, hogy bár a csendőrök és rablók közötti fentebb leirt és egy óránál tovább tartó harcot az előljáróság, a jól felfegyverzett 9 főből álló rendőrség és több százra menő lakos végig nézte, a küzdő csendőröknek nem csak nem segítettek, de midőn a letartóztatva levő két gyanus egyének és a két nőnek azon célból való őrizetre átadása szándékolattott, hogy a fogoly őrizetet teljesítő csendőr is a harczba belevonathatván, annyival több harcos álljon rendelkezésre; sem az előljáróság, sem a rendőrség, sem a lakosok közül bárki is az őrizetet vagy felügyeletet teljesíteni nem akarta s minden felhívás és figyelmeztetés daczára még ezen csekély — különben köteles — szolgálatot is megtagadták s így egész határozottsággal állítható, miszerint a megszökött két sebesült gonosztevő menekülése is csak a lakosság segélyével volt lehetséges.

Az elmenekült rablók egyike Medakov Pera, a másik Zsivics Zsiván volt, a házból való vakmerő kitörésre őket azon körülmény készítette, hogy két czinkostársuk névszerint Apality Milán és Jokity Milán a járőr sikeres tüzelése következtében agyonlövetett.

Az agyonlőtt Apality Milán letartóztatott szeretője Sztanijevics Deszenka a nyomozás további folytatá-

sára, valamint a rablók büntetteinek kiderítésére nézve igen fontos vallomásokot tett, úgy hogy ennek alapján a csendőrség által december 15-ig a rablóbandának 14 részint rabló, részint orgazda-tagja tartóztatott le és adatott át az igazságszolgáltatásnak, s ugyancsak átadattak a bíróságnak a Theodorovics Ilia karloviczai (Szerém megye) lakos orgazdánál december 12-én két ládában feltalált, a még mindig szökésben levő Tyoszity Lázár rabló tulajdonát képező ruházati és más különféle tárgyak, valamint a két rabló agyonlövésére alkalmával tömegesen előtalált és a nyomozás folytatására nézve igen értékes dolgok is.

Ternanov Antal csendőr lösebei 4 hét alatt minden káros utókövetkezmények nélkül begyógyultak.

Az eddig elért szép eredmény után *Kálló Antal* hadnagy a még szökésben levő rablók kézrekerítése körül oly erélyes és czélszerű intézkedéseket tett, hogy a gonosztevők a legnagyobb mérvben zaklatva érezvén magukat, a helyzetnek ilyenén tarthatatlansága folytán a banda teljesen feloszlott s menekülendő a teljes megsemmisítés elől, összeköttetésük mellett *Popovics György* volt újvidéki lakostól jó fizetésért álnevekre készített hamis útleveleket szereztek s ezek segélyével Szerbiába kiszöktek. Így vonta ki magát a további üldöztetés alól *Tyoszity Lázár* a banda vezére, ennek szeretője *Sztojanovics Anka* egy festői szépségű 16 éves leány, *Medakov Péra*, *Csuruvia Péter*, *Kotor Mihály*, *Mrdzsics Zsiván* és *Mility Paja*, kik Belgrádba s onnan Schabaczra mentek, hol is az ottani gonosztevőkkel szövetkeztek.

Am de Kálló Antal hadnagy szorgalmas és buzgó utánjárással szerit tudta ejteni annak is, hogy a gazok rejtekhelyét kitudja, minek megtörténte után az osztrák-magyar konsulátust — az ügy sürgős és a késedelem veszélylyel járó lévén — az üldözött rablók letartóztatása iránt megkereste. Mielőtt ez azonban megtörténhetett volna, az üldözött gaz-

emberek ottani kiűzöbön álló üldöztetésüknek is neszit vévén, ismét széjjelszórodtak oly szándékkal, hogy egyenként Magyarországra visszalopódzva itt újból egyesülnek.

Csuruvia Péter már 1887. január havában jött vissza Szerbiából, de az akkor Ó-Pázuán kiszállva volt, jól értesült *Kálló* hadnagy intézkedése folytán Iregen a csendőrség által meglepetve elfogatott a nélkül, hogy ellentállásra ideje lett volna — noha jól fel volt fegyverkezve — és fegyverzetével valamint hamis útlevelével együtt a zimonyi kir. törvényszéknek átadatott.

Kotor Mihály, ki február havában jött vissza Magyarországra, Uj-Karlóczán az ottani csendőrség által erős és kétségbeesett ellenállás után, miközben három szuronydöfés által lett harczképtelenné téve, fogatott el és adatott át az illetékes bíróságnak.

Mility Paja látván czinkostársainak szomorú sorsát, a zombori kir. törvényszéknél önként jelentkezett; úgyszintén önként jelentkezett *Szekulics Mihály* a titeli és *Bulek Balza Mihály* a hódásghy kir. járásbíróságnál.

A még mindig Szerbiában tartózkodó *Tyoszity Lázár* folyó év márczius havában szeretőjét *Sztojanovics Ankát* rokonaihoz *Martiniczára* küldötte, miről *Kálló* hadnagy értesülvén, az eszéki csendőr-szakaszparancsnokságot letartóztatása iránt megkereste, mi foganatosítottván e nő is a zombori kir. törvényszéknek átadatott.

1887. márczius havában *Tyoszity Lázár*, *Medakov Pera* és *Mrdzsics Zsiván* Szerbiából visszajöve Szerém megyében kezdtek garázdálkodni, hol *Arcseszkó Koszta*, *Arcseszkó Lázár krnyaceszki*, *Theodorovics Ilia*, *Popovics Trifun karloviczai* és *Zsulyevics Ignat* marodéki illetőségű rovott előéletű közártalmú gazemberekkel szövetkezve nagy mértékben veszélyeztették a személy- és vagyonbiztonságot; különösen pedig *Karlovicza* volt garázdálkodásaik színhelye a hol többek között május 20-án *Sereglics Jócza* házába

betörve, 1200 frtnyi papir, arany és ezüst pénzen kívül még több értékes tárgyat is elvittek.

Ugyanott betörték Straub Julianna házába és több értékes tárgyat elvittek, — de a Jankovics Szvetozár bolthelyiségébe megkísérelt betörés nem sikerült.

Tyoszity Lázár, Medakov Pera, Mrdzsics Zsiván és Zsulyevics Ignat Szerém megyéből, czinkostársaik oltalma és óvintézkedései mellett, Bács-Bodrog megye területére, sőt Újvidékre is átlátogattak néha, mely alkalmakkor Turián, Paragán, Ó-Sztapáron és Tovarisonván fordultak meg, azonban eddigelé a csendőrség éber figyelme — minthogy nyomoztatásuk illetve üldöztetésük mindig folyamatosan tartatott — minden gaz vállalatukat meghiusította.

Így történt többek között, hogy május hóban egy újvidéki rovott előéletű czinkostársukkal abban állapodtak meg, miszerint egy Újvidéken, a temerini utczában lakó gazdag kereskedőt kirabolnak. *Kálló Antal* hadnagy erről értesülvén megtette a kellő intézkedést a bűnös cselekmény meghiusítására illetve a gazemberek elfogatására, de ezek összeköttetésüknél fogva az intézkedésekről értesülve, tervük kivitelét abban hagyták.

A m. év június havában sok és fáradságos utánjárás és pénzáldozatok árán végre sikerült *Kálló* hadnagnak értesülnie, miszerint a rablóbanda június 11-én eljön Újvidékre és a kiszácsi utczában levő egyik korcsmában mulatni fog.

A rablóbanda két tagja, nevezetesen Tyoszity Lázár és Mrdzsics Zsiván Újvidékre a kijelölt időben el is jött; mielőtt azonban a jelzett korcsmába mentek volna, a Schücz Albert tulajdonát képező nyilvános helyre (bordély) tértek be; hol magukat jól találhatták, mert még 10 óra után is ott voltak.

Kálló Antal hadnagy a rablók hollétéről értesülvén, *Pakay István* örmester, *Lavenka János*, *Tályai István* csendőrök, *Barach Antal*, *Csöke Mihály* és *Bartha Sándor* próbacsendőrökkel elfogásukra indult és tekintve a rablók határtalan vakmerőségét, hogy

minden menekülhetésnek elejét vegye, az épület és udvar szoros körülzárolásához szükséges karhatalmi segély kirendelése iránt a cs. és k. állomásparancsnokságot és a városi rendőrkapitányságot megkereste s a szükséges segédlet csakhamar meg is érkezett.

Az épület és udvar a Károly román király nevét viselő 6-ik sz. cs. és kir. gyalogezredből karhatalom gyanánt kirendelt katonák és a városi rendőrök által teljesen körülzároltatván, *Kálló Antal* hadnagy *Tályai István* csendőrrel azon szobához közeledett, melyben a rablók mulattak s őket magyar és szerb nyelven a megadásra felszólította, mire azonban a rablók nem válaszoltak, hanem a szoba padlására felhuzódva a cseréppel fedett tetőt hirtelen kibontották s a kerten át akartak elmenekülni, de ebben lövések által akadályoztattak meg.

A rablók látva, hogy a menekülés lehetetlen, kétségbeesett harczra határozták magukat és a tetőn lövéseket csinálva forgópisztolyaikból erős lövöldözést kezdtek, folytonosan tüzelve a csendőrök és a többi karhatalmi segédletre, mi ezek részéről mérsékelten viszonztatott.

A rablók kitünő védett helyzetben voltak, megközelítésük emberáldozat nélkül úgyszólván lehetetlen volt.

Végre körülbelül éjfél után Mrdzsics Zsiván a csendőrök lövésétől találva összerogyott és szenvedett sérüléseiben reggel fél 4 órakor meghalt.

Tyoszity rablóvezér még mindig nem adta meg magát, hanem folytatta a tüzelést, míg végre *Pakay István* örmester, *Tályai István* csendőr és *Barach Antal* próbacsendőr a ház végében a tetőt kibontották és ez oldalról is kezdtek tüzelni a makacs rablóra, ki ennek folytán hátán és jobb karján csakhamar megsebesülve, miután még a kezében levő forgópisztoly is egy a hengert talált lövedék által hasznavehetetlenné tétetett, végre magát reggel 1—2 óra között megadta; letartóztatott és következő nap a zombori kir. törvényszékhez átkísértetett.

A támadók közül csupán Becker Sebestyén cs. és k. 6. gyalogezredbeli őrmester sebesült meg, sebéből azonban minden káros következmények nélkül már felgyógyult.

Hogy a rablóbanda, daczára a csendőrség részéről kifejtett fáradhatlan nyomozásoknak és minden irányú tevékenységnek még is oly aránylag hosszú időn át tudta magát fentartani, az a m. évi zsebkönyvben részletesen vázolt terepviszonyokon kívül főleg annak tulajdonítható, hogy a lakosság, a legtöbb községi előljáróság és rendőrség a csendőrséget — mint ez a felső-kovili összeütközés lefolyásából is világosan kitünik — soha nem támogatta, sőt a sok orgazda, czinkostárs valamint a gonosztevőknek minden irányban kiterjedő szövetkezete az üldözötteket nem csak, hogy idejekorán értesítette az üldözés mozzanatairól, de őket számtalanszor el is rejtette s valóban elismerést érdemel azon körültekintő, ügyességgel és szakértelemmel párosult bátor és erélyes eljárás, melynek mégis sikerült ily veszélyes egyénekkal és viszonyokkal szemben is az intézmény jó hírnevét nemcsak feuntartani, hanem az elért szép eredmények által a benne helyezett bizalmat igazolva, még jobban megszilárdítani.

***

32. *Mészáros Farkas* őrmester,

33. *Szilveszter György*,

34. *Hauer József*,

35. *Kristály András* és

36. *Sándor József* csendőrök, a magyar kir. 1. sz. csendőrkerület állományából, a Torda-Aranyos megyei Toroczkó községben 1887. évi május hó 1-én és 2-án dühöngött tűzvész alkalmával tanusított fáradhatlan és önfeláldozó működésükért a m. kir. honvédelmi ministerium által dicsérő okirattal lettek ellátva; azonkívül *Mészáros Farkas* őrmester részére, ki ez alkalommal férfias, bátor és elszánt fellépése, valamint tapintatos és higgadt magatartása által magát igen kitüntette, a magyar kir. belügyministerium

40 frtnyi, a fennebb megnevezett csendőrök részére pedig 10—10 frtnyi jutalomdíjat engedélyezett.

Hogy mily áldásteljes működést fejtett ki a toroczkói csendőrörs legénysége ezen alkalommal, azt a Torda-Aranyos megye toroczkói járásának szolgabirája által a nagyenyedi csendőr szakaszparancsnoksághoz intézett s alább kivonatilag közölt átirat minden részletes leírásnál jobban kitünteti.

Sz. 1394—887.

Torda-Aranyos megye
Toroczkói járás szolgabirája.

M. kir. csendőrszakasz t. parancsnokságnak

N.-Enyed.

A már országosan tudvalevő, s Toroczkó közönségének egy negyed részbeni lakóseit végpusztítással sújtott nagy tüzesetnél, — hol a község minden lakósa, a város összes lakosságát fenyegető tűzvészről megfélemlítve, csak saját érdekeire gondolt — a tűz nagy küzdelmek közötti elfojtásának, meggátlásának sikere kizárólag a helybeli, *Mészáros Farkas* csendőr őrmester által tapintatosan vezényelt csendőrségi legénységnek tulajdonítható, kiket névszerint *Szilveszter György*, *Hauer József*, *Kristály András* és *Sándor József* csendőrök személyeiben jelölök meg.

Toroczkó, 1887. május 12-én.

Csongvay Lőrincz, s. k.
főszolgabíró.

*

37. *Gaáli Gyula* őrmester, a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományából.

Marković Jancsa, Rama községi szerb alattvaló 1886. évi november hó 17-én az új-palánkai határhoz tartozó Csibuklia szigetre fagyűjtés végett a

Dunán átcsónakázván, a szigeten nyomtalanul eltűnt s miután később előkerült csónakja vérfoltokkal volt telve, subája pedig egy odvas fában találtatott meg; ennél fogva azon gyanú merült fel, hogy nevezett meggyilkoltatott s hullája a Dunába dobatott.

A Bécsben székelő szerb királyi követségnek kezdeményezése folytán ezen ügy diplomatiai úton a bűntény kiderítése végett Krassó-Szörény megye alispánjának kiadatván, ezúton 1887. évi márczius hó 13-án, — tehát a bűntény elkövetése után 4 hó múlva, — *Gaáli Gyula* őrmester, fehértemplomi őrsparancsnok tudomására jutott.

Bár az eredményt a hosszú időköz igen kétesse tette s a nyomozás e miatt sok nehézségekbe ütközött, mindamellett *Gaáli Gyula* őrmester észszerűen és kitartással eszközölt nyomozás után nemcsak a tettest Ranyiszav Markó juhász személyében kiderítette, hanem hosszas utánjárás és puhatolás alapján bizonyítékokat, sőt szemtanukat is szerzett, úgy hogy a gyilkos jogérvényesen volt elítélhető.

Ezen a környék közbiztonságára előnyös befolyással levő erélyes, buzgó és eredményes szolgálataiért a m. kir. honvédelmi ministerium *Gaáli Gyula* őrmestert dicsérő okirattal látta el, míg a m. kir. belügyministerium részére 30 forintnyi jutalomdíjat engedélyezett; *Szentmihályi Márton* csendőr pedig, ki őrsparancsnokát a nyomozások keresztülvitelénél hathatósan támogatta, a magyar kir. II. sz. csendőrkerületi parancsnokságtól kapott dicsérő okiratot.

*

38. *Astilan Simon* őrsvezető, címzetes őrmester,

39. *Erdélyi Béla*,

40. *Kovács János*,

41. *Balog Sándor* és

42. *Schuller Ádám* csendőrök, a m. kir. III. sz. csendőrkerület állományából.

A Fehér-Körös 1887. évi május hó 22-én kiáradván, a harkályi hidnál levő gátat átszakította, minek következtében hat község határa víz alá került.

Hogy az ár tovaterjedését megakadályozni s ez által 5000 hold területet és mintegy 80 holdnyi tanyatelepet megmenteni sikerült: az főképen az *eleki örs* fennmegnevezett legénységének érdeme. Ezen legénység ugyanis hat nap és éjjelen át rendkívüli erélylyel, fáradhatlan kitartás és önfeláldozással munkálkodott a mentés körül; a lakósságot, mely a védekezésben már-már kimerülni kezdett s a munkálatot abban hagyni szándékozott, folyton buzdította s a mentésre teljes erélylyel serkentette.

Ennek következtében *Astilan Simon* őrsvezető, címzetes őrmester, *Erdélyi Béla*, *Kovács János*, *Balog Sándor* és *Schuller Ádám* csendőrök, a m. kir. honvédelmi ministerium által dicsérő okirattal láttattak el, azonkívül a m. kir. belügyministerium ezen derék örs parancsnokának, *Astilan Simon* cz. őrmesternek, 20 frtnyi jutalomdíjat engedélyezett.

*

A m. k. II. sz. csendőrkerület területén az 1887. év folyamán pusztított árviz alkalmával tanúsított kiváló szolgálatokért a következők nyertek a m. kir. honvédelmi ministerium részéről dicsérő okiratot és pedig:

a) 43. *Fehér Ignác* őrmester,

44. *Kovács Mihály*, 52. *Irgang Gábor*,

45. *Fekete János*, 53. *Weil Sándor*,

46. *Bogyó Ernő*, 54. *Palágyi Péter*,

47. *Toth István*, 55. *Molnár János*,

48. *Czuczor Vendel*, 56. *Rozsa István*,

49. *Rosko Gyula*, 57. *Gordos József*,

50. *Gyurik Lajos*, 58. *Dombi János* és

51. *Kontros Ferencz*, 59. *Köpeczi Géza* csendőrök

a kistiszai zsilipszakadás következtében a Földeáknál és a lelei töltéseknél lezajlott árvízveszély alkalmával tanúsított kiváló csaknem emberfölötti erőt kifejtő s odaadó tevékenységük, buzgalmuk és fáradhatlan önfeláldozó szolgálataikért; — nevezettek részére ezenfelül a m. kir. közmunka- és közlekedés-

ügyi ministerium összesen 200 frtnyi jutalomdíjat engedélyezett.

b) 60. *Tomalik János* czimzetes őrmester és

61. *Holmik Károly* csendőr, — az Auréllháza, Ujvár és Ó-Telek községek határában pusztított árvíz alkalmával a védekezési munkálatoknál tanúsított férfias erélyért, körültekintésért, önfeláldozó szorgalomért és derék magatartásért; ezenfelül a m. kir. belügyministerium részéről *Tomalik* czimzetes őrmester 30 frtnyi, *Holmik* csendőr pedig 15 frtnyi jutalomdíjat nyert.

c) 62. *Bene Lajos*, czimzetes őrmester,

63. *Farkas Antal*,

64. *Czipóth István*,

65. *Balogh Imre* és

66. *Feldusz István* örsvezetők,

67. *Czucz Sándor*,

68. *Mixics Sándor* és

69. *Vlaskalics Lajos* csendőrök, a Berzava folyó áradása következtében Széchénfalva és Krivabara községekben pusztított árvízveszélynél teljesített kiváló szolgálataikért; ugyanezen alkalomból a m. kir. belügyministerium *Bene* czimzetes őrmesternek 25 frtnyi, *Farkas*, *Czipóth*, *Balogh* és *Feldusz* örsvezetőknek 15—15 frtnyi s *Czucz*, *Mixics* és *Vlaskalics* csendőröknek 10—10 frtnyi jutalomdíjat engedélyezett.

d) 70. *Kövér István* és

71. *Ányos János* őrmesterek, a Béga és a Temes áradásai alkalmával tanúsított önfeláldozó és sikeres, erélyes szolgálataikért.

e) 72. *Flegel József* örsvezető, ki a Berzava folyónak Detta és Topolya községekben történt kiáradása alkalmával egy nőt és két gyermeket az árból kimentett, a közmunka erővel a veszély pillanatában észszerűen és ügyesen rendelkezett és ezáltal Dettát nagyobb pusztulástól megmentette; ezenfelül a m. kir. belügyministerium részére ez alkalomból 25 frtnyi jutalomdíjat engedélyezett.

f) 73. *Takács József* örsvezető, a Facséton pusztított árvíz alkalmával tanúsított buzgó szolgálataiért s mivel ez alkalommal egy 3 főből álló családot az árvíz okozta szorongatott helyzetéből megmentett.

Az 1887. évi vízveszélyek a m. kir.

II. sz. csendőrkerület területén.

A *Temes*, *Béga*, *Birducza*, *Berzava* folyók s ezek mellékfolyói a tavaszi hóolvadáskor s nagy esőzések alkalmából minden évben kisebb-nagyobb károkat szoktak ugyan okozni áradásaikkal a magyar királyi II. számú csendőrkerület területéhez tartozó *Krassó-Szörény*, *Temes* és *Torontál* megyékben; az 1887. év tavaszán azonban nagyobb és szomorubb jelentőségüvé váltak ama folyók áradásai, és pedig nemcsak azért, mert óriás területet öntöttek el s kiszámíthatlan károkat okoztak — hanem különösen azért: mert a hóolvadás ez évben a *krassó-szörényi* hegységekben a hosszantartó tél miatt csak a verőfényes májusban s ekkor aztán hirtelen kezdődött meg s a tavaszi esőzések is ekkor és hatalmas arányokban állván be, — a *krassó-szörényi* és *temesi* hegyekből az óriás víztömeg egyszerre rohant alá, úgy, hogy a határos vidékeket váratlanul lepve meg, még az emberéletben való nagy veszteség is csak úgy volt elkerülhető, hogy a hatóság és csendőrség a veszély nagyságához mért buzgalom, gyorsaság és erőfeszítéssel látott a nagy veszélyben forgott vagyion és élet megmentéséhez.

Kétséget nem szenved, hogy országos csapással nőtte volna ki magát *Dél-Magyarország* ezen szerencsétlensége, ha a hatóság és a csendőrség oly példátlan lelkiismeretességgel, erélylyel és gyorsasággal nem jár el, — mert a nép a helyett hogy a veszély nagyságához mértén igyekezett volna védekezni, keleti fatalismussal adta meg magát a sorsnak s összetett kezekkel nézte vagy várta a történendőket.

Eléggé fogják a fent mondottakat bizonyítani az alább röviden felemlítendő esetek.

A magyar királyi II-dik számú csendőrkerület 6 kiterjedt vármegyét magában foglaló területén, *Krassó-Szörény* megye fekvén legmagasabban, természetesen ott keletkezett a veszély, azaz a hirtelen és rendkívüli mérvben bekövetkezett hóolvadás és esőzések okozta rohamos vízáradás ottan és különösen a *Béga* mellett *Facsét*on tette váratlan látogatását.

Ugyanis a *Béga Facsét*-nál az 1887. évi május hó 20-án éjjel oly hirtelen dagadt meg, hogy a községet — melyben még senki sem sejtette a veszélyt — pillanat alatt nagy részben elöntötte.

Az éjjel meglepett népnek ijedelmét leírni alig lehet. Mindenki elvesztette lélekjelenlétét, s menekülésre és mentésre ki sem gondolt.

Az ott állomásozó csendőrségi őrs legénysége azonban megőrizte férfias nyugodtságát s ha nagy volt a meglepetés és szerencsétlenség, nagy bátorsággal is álltak ezzel szembe.

Takács József őrsvezető ottani őrsparancsnok, ugyanis *Fogarasy Eulavius* és *András Tamás* csendőrökkel valamint *Eberlin János* próba csendőrrel éjjeli 1/212 órakor gyorsan a községben termettek, s miután az őrsvezető igen helyesen úgy vélekedett, hogy maga a rohanó folyó mellett lehet a községben a legnagyobb baj, — oda sietett; hol midőn látta, hogy a malom mellett lakó *Majthényi Mihály* lakása már vízben áll, csendőreivel a már mély árba gázolva, nemcsak a családba öntött bátorságot és határozatosan segített nékiek a menekülésben, hanem még az ingó vagyont is megmentette.

Innen ismét a legveszélyeztetettebb helyre, *Szajbely Béla* megyei utmester lakásához sietett, kinek lakásában már 2 méter magasságu víz volt, maga az utmester, neje és szegény beteges 9 éves leánya pedig a padlásra menekültek. *Takács* őrsvezető azonban fentemlített csendőreivel feltalálta magát; tutajt rögtönzött s a kétségbeesett családot kimentette szorult

helyzetéből. Az istállóban 2 ló volt; a boldogtalan állatok ösztönszerűleg nyerítettek segély után, és nem hasztalan, mert az őrsvezető hátukra ülve s átusztatva az árvízen meg is szabadította őket a biztos vízbe-fulástól.

Ezeken kívül még tekintélyes értékű vagyont mentett meg az őrs legénysége: de a mi itt földolog volt, a fejvesztett népet helyes tanácscsal és gyors segélylyel látta el, minek folytán a nép is magához tért ijedtebből, s maga-magán képes volt ezután segíteni.

A *Krassó-Szörény* megye völgyeiben összeszaladt óriás víztömeg feltartóztathatlanul rohanván lefelé, *Temes* megyét lepte el nagy hirtelenséggel.

A *Temes* folyó már május hó 20-án hajnalban a 4. szárny területén *Parác*z községnél, *Saág* község mellett pedig 22-én éjfél után 1 órakor kiszakított s a kitóduló rohamos ár *Parác*z, *Saág*, *Gilád*, *Petromány*, *Csebza* és *Maczedonia* községeket víz alá borította.

A nép ennek daczára nem menekült a földből készült s gyors összedüléssel fenyegetett falak közül.

A *Bányai Albert* hadnagy temesvári szakaszparancsnok vezénylete alatt a vész színhelyén lévő *Kövér István* és *Ányos János* őrmesterek, továbbá *Grádt István* őrsvezető azonban felfogva a veszély nagyságát, *Klug Olivér*, *Brodaj István* csendőrök, továbbá *Tary János*, *Kuszli Imre* és *Égető Lajos* próba csendőrökkel, — nemes erélylyel fogtak a vagyon- és életmentéshez. Egészségüket és életüket kockáztatva rohantak a zugó vízárba, s azon keresztül felette sok megrémült embert vezettek ki biztos helyekre, sőt nagy mennyiségű vagyont is hurczoltak ki az iszapos vízből. Míg *Bányai* hadnagy a veszély csökkenése után a *N.-Petromány*-on működő *Mayn János* őrmestert 7 csendőrrel magához véve, a holt és a folyó *Temes* által rendkívül veszélyeztetett *Csáková*-ra és *Gilád*-ra sietett s ott a mentési munkálatok keresztülvitelénél nagy tevékenységet fejtett ki: addig a fentebb említett 2 őrmester és a csendőrök május hó 21—25-ig folyton, lańkadatlanul

buzdították a kifáradt, közmunkát teljesítő népet a mentés és a védőművek helyreállításának erőfeszítő munkájában. A hol legveszélyesebb volt a helyzet, ott mindenütt lehetett találni altisztet vagy csendőrt, kik midőn látták, hogy a munkások a buzdító szavak daczára lankadni kezdenek: tetteleg mutatták meg, hogy miként kell védeni a tűzhelyet, melynek elveszte esetén elpusztulnak ők is.

Mig a fent elsoroltak itt küzdöttek a pusztító elem megfékezésére, addig *Barta József* őrsvezető a *rékási* járásban a *Béga* gátjainak kiszakadását megakadályozó hatalmas munkálatoknál működött s buzdító-és lelkesítő szavaival s fáradhatlanságával nem kis mértékben járult hozzá, hogy e helyen a védelem sikeres lett.

A *temesvári* szakaszparancsnokság területén azonban még nem mult el a veszély.

A *Temes* folyó apadása lentebb (Temesváron alól) a *Béga* áradását jelentette, úgy hogy május 25-én az előbb említett vidékről *Kövér István* őrmestert a rendkívül fenyegetett *Utvín* és *R.-Szt.-Mihály* községek védelméhez kellett vezényelni. Ezen őrmester az őrsébeli *Birkenhayer János*, *Popa Luka János*, *Heich János* és *Müller Ede* csendőrökkel itt is oly rendkívüli tevékenységet, kitartást és ügyességet fejtett ki a védmunkálatokra tett intézkedések végrehajtásánál, hogy a védelemben résztvevő hatósági előkelőségeket és szakférfiakat is elismerésre ragadta az eredményes működés.

Ha a 4. szárny 1-ső szakasza hatalmas részt vett az árvízveszély okozta veszedelem enyhítése vagy elhárításában, a *versecki* 2-ik szakasznak is kijutott a teendőkből.

A *Temes* és *Birducza* folyók által *Detta* gazdag és virágzó nagy, valamint *Gilád* kis községet, továbbá *Obádot*, *Zsebelyt*, *Ligetet* és *Petrományt* megvédendő, *Endrödy Géza* főhadnagy *versecki* szakaszparancsnok kellő karhatalommal szintén kiment a veszélyeztetett területre. Ezen működés köz-

ben történt, hogy midőn a kiszakított *Temes* folyó árja 1887. évi május hó 21-én *Detta*t rohamosan elborította s a lakosság a kiköltözködési rendeletnek engedelmeskedni nem akart; *Flegel József* őrsvezető *dettai* őrsparancsnok egy már düledező házból egy kétségbeesett asszonyt 4 apró gyermekével — derékig érő sebes árban gázolva — mentett ki. De számos más esetben is követett el ily szép és önfeláldozással járó tettet, s nagy összeget képvisel azon vagyon is, melynek megmentése egyedül neki köszönhető.

Midőn pedig a *Birducza* folyó is kiszakadással fenyegetett s a munkások halálra fáradva nyugalomra tértek, *Flegel* őrsvezető, de a vele működő *Kozári Ferencz*, *Szász Király János*, *Brozer Mihály* csendőrök, továbbá *Barts Mihály* és *Kövér József* próba csendőrök is rá sem gondolva a pihenésre, rendkívüli buzgalmukban képesek voltak még kocsikat is szerezni, s azokkal a veszélyeztetett házakból a lakosságot kiköltöztetve, biztos helyre vinni.

1887. évi augusztus hó 24., 25. és 26-án pedig a szintén feldagadt *Berzova* folyó által veszélyeztetett *Topolya* községnél látjuk ezen tevékeny altisztet imént említett csendőreivel. Itt úgy ő, mint csendőrei 3 nap és 3 éjjel szakadatlanul örködve és buzgólkodva oly módon lelkesítették a csüggedő munkásokat, hogy a védőművek végre is elkészítették s a vidék ezzel egy nagy csapástól mentetett meg.

A *Krassó-Szörényt* és *Temes* megyét ellepett hatalmas víztömegek a vidék terepalkatánál fogva most már az előttük fekvő *Torontálba* rontottak s e gazdag vidéken jóval több kárt tettek, mint ama két megyében, jóllehet a *temesi* vízár hírére megelőző óvintézkedések tétettek.

Lénárd Pál főhadnagy *nagybecskereki* szakaszparancsnok *Kanak*-ról már 1887. évi május hó 23-án jelentette: hogy a *Berzova* folyó, a kétségbeesett védelem daczára, *Krivabara* és *Pártos* között 80 méternyi szélességben kitört, s az áradat *Krivabarát* és *Szécsénfalvát* s néhány nagy birtokot elöntött,

A szakaszparancsnok az imént említett két községből a *kanaki* és *zychifalvi* örsök segélyével rendkívüli nehézségek között ki is lakoltatta a népet; mert azok ép úgy mint *Krassó-Szörény* és *Temes* megyékben, itt sem akartak a kilakoltatási parancsnak engedelmeskedni.

Ezen vagyon és életmentéssel is járó kilakoltatásoknál *Bene Lajos* őrmester, *Farkas Antal*, *Czipoth István*, *Balogh Imre*, *Feldusz István* örsvezetők, továbbá *Czencz Sándor*, *Mixich Sándor* és *Vlaskalics Lajos*, *Blau Lipót*, *Brogity Bojdan*, *Földesi Dénes*, *Simon Mátyás*, *Kohn Jenő*, *Petri János*, *Pál Ferencz*, *Kiss Gedeon*, *Székely Imre*, *Oláh Mihály*, *Galot István*, *Vollák Samuel*, *Jovanov Vászsa* és *Popa Demeter* csendőrök bámulatos tevékenységet, ügyességet és bátorságot árultak el.

A szegény, kétségbeesett lakosságból nagy találékonysággal rögtönzött tutajon számtalant mentettek ki, ingó vagyonaikkal együtt. E mellett vigasztalták és bátorították a szerencsétleneket, kik oly nagy mértékben valának kétségbe esve, hogy készek lettek volna dűledező házaik romjai alá temettetni el magukat.

A *páncsovai* (3-ik) szakasz területe sem kerülte el a vízveszélyt.

Soós János hadnagy szakaszparancsnoknak 1887-ik évi május hó 25-éről kelt jelentése szerint a *Terézia* csatorna példátlanul feldagadt vize május hó 22-én délután *Hlánca* község határában átcsapott a töltésen és *Sándorfalva* határát elöntötte; azon hó 22-én éjjel pedig már közvetlen *Hlánca* alatt szakított át a víz s elöntötte eme község dűs határát is, valamint elöntötte részben *Margitiszát*, mely utóbbi azonban rendkívüli károkat — a víznek bekövetkezett gyors apadása miatt — nem szenvedett.

A nép szokott közönyösségével nézte itt is, hogy mint dagad az óriási víztömeg, s midőn az kitört: mit sem gondolva a mentési parancsokkal, lucskos

lakásainak ingadozó padlásaira luzódott vissza, mit annyiban hagyni saját érdekükben sem lehetett.

Az itt levő 17 csendőr tehát fáradhatlan erélylyel és ellenzést nem ismerő felszólításokkal valóban rá is birta a lakosságot, hogy saját magát és vagyonát biztosságba helyezve, a további védelmi munkálatokban részt vegyen. El is éretett a cél, mert a tervbe vett védmunkálatok csakugyan befejeztettek, s a víznek a mederből való további kirolanása a szakadások betömésével csakugyan megakadályoztatott; s ezzel nemcsak a közvetlen érdekelt községek kiméltettek meg az elpusztulástól, de egy terjedelmes és gazdag szomszéd vidék is megóvatott a csapástól.

Az 1887. évi május hó végén már azt lehetett hinni, hogy felső *Torontál Béga*-menti vidékét még sem fogja árvíz sujtani, mert a *Béga* ugyan május hó 21- és 22-én a felülről kapott vizek következtében hatalmasan feláradt, de a célszerű védekezés mellett ki sehol nem tört, sőt 23-án erősen apadt is; — de május hó 27-én a *h.-csenyei* főszolgabírószágtól váratlanul egy távirat érkezett, melyben csendőrségi karhatalmat kér a hajózható *Béga*-nál levő vízveszélyhez kivezényelni.

Ezen táviratra az intézkedés azonnal megtéetett, s a táviratilag kivezényelt karhatalmi segédlet parancsnokságát átveendő, a területileg különben is illetékes *n.-kikindai* 1. szakasz parancsnoka, *Nagy Gábor* főhadnagy, a vész színhelyére rögtön útnak indult.

Szakadó esőben és feneketlen sárban másnap reggel ért *Öregfalura*, hova a főszolgabírószág a karhatalmat kérte, azonban ott senkit sem találván, a szomszédos Ó-Telekre ment, hol a veszély mérvéről már személyesen is meggyőződött.

Miután a veszélyen kívül lévő felső-torontáli községekből a vész színhelyére rendelt munkás lakosság nem nagy kedvet mutatott a szorongatott *Béga*-menti községeknek segíteni, sőt a műszaki közegekkel és hatóságokkal makacskodni kezdettek, pedig a víz a töltéseket már több helyen csak nem meghágtá

és szétnyomni is kezdette: a főhadnagy szakaszparancsnok a Zsombolyáról magával hozott egy járőrt a hatósági személyek védelmére s a munkásoknak munkára való kényszerítésére a kellő utasításokkal ellátva visszahagyván; ő — közben a *h.-csenyei* járás főszolgabirájával, *Dellimanich Imrével*, valamint a vonalra bocsott *Cseresnyés Károly* mérnökkel értekezve, — egész a *Temes* megyei *R.-Szt-Mihály*-ig, s onnan le *Ittebé*-ig megszemlélte a védőműveket, útközben munkára buzdítván s kényszerítvén a töltéseken ácsorgó nagyszámú idegen lakosságot.

A szemle eredménye felette szomorú volt.

Ugyanis a töltések *Ittebé*-től egészen *Ujvárig* alacsonyságuk mellett is védhetőknak látszottak, de *Ujvár*-tól *R.-Szt-Mihály*-ig, különösen *Aurelháza* felett, a télben, homokos és könnyü réti földből épített töltések szármalmas látványt nyújtottak.

Ezek oldalain, sőt aljazatán is, mint a rostán folyt a víz, s néhol már oly vastag sugarakban, hogy rögtön átszakadástól lehetett tartani.

Az ide beosztott mérnök azonban egész szenvedélylyel dolgoztatott, hogy a víz kitörését megakadályozza, a *h.-csenyei* járás szolgabirája, *Chemez János* pedig, valamint a *h.-csenyei* őrsparancsnok, *Tomalik János* őrmester, ki fáradhatlan csendőreivel már 21-ike óta éjjel-nappal, s éhen-szomjan a töltéseken állott, a munkás néppel óriás erőfeszítéseket tettek a víztömeg fejfogására.

A veszély a *Béga* jobb partján május 28-án este még elkerülhetőnek látszott, de a 28-án este beállott és 29-én hajnalig tartott nagy esőzések nem csak a töltést puhították fel, hanem a vizet is ijesztő mérvben feldagasztották; úgy, hogy a víz hajnalra még soha el nem ért magasságra emelkedett, kétségbe és rémületbe ejtve a partvidéknek egész éjjel át félrevert harangokkal ébren tartott lakosságát.

Daczára, hogy ezen az éjjelen a főhadnagy szakaszparancsnok, továbbá *Tomalik János* őrmester, *Holmik Károly*, *Karajos János*, *Szablyák György* és *Kolofon*

Sándor csendőrök egy pillanatot sem nyugodva, a körülbelül 60 klmtr hosszúságú jobb parti vonalon a felázott, feláskált töltéseken, a szakadó eső és vihar daczára, a 3—4000-re menő munkás nép szigorú felhasználásával minden lehetőt elkövettek a víz kitörésének megakadályozására; mégis valószínűleg már ezen éjjel bekövetkezett volna a végveszély, ha a *n.-kikindai* szárnyparancsnokság parancsa folytán az 1-ső szakasz őrséről éjfél tájon a zuhogó zápor és vihar közepette a vész színhelyére nem érkeznek *Sabjan Vendel*, *Vida Sándor*, *Józsa Antal*, *Vujkovity Mihály*, *Tudeszku Mihály*, *Agg Márton*, *Ignea János*, *Csiky Mihály*, *Szabó Ferencz*, *Andó György*, *Szeller Ferencz* gyalog, *Breáz János*, *Osváth Balázs*, *Szabó István* és *László József* lovas csendőrök, kik a már ott lévő fentebbiekkel a töltésekre czélszerűen elosztva, kétségbeesett erőfeszítésekre szorították a szakadó esőben és metsző hideg szélben dolgozni nem akaró népet.

Végre megvirradt, s az éjjeli végveszély iszonyaitól féltő falvak lakossága megkönnyebbülve lélekzett fel, a vihart megszűnni, s a legszebb tavaszi napot feltűnni látván.

A szegény nép öröme azonban nem sokáig tartott.

A főhadnagy szakaszparancsnok hajnal tájon *Ó-Telek*-re vonult vissza, mert tudomására jött, hogy a vízveszélytől rettegő *ó-teleki* nép az átellenes t. i. a jobb partot kivágni akarja.

Itt éppen a csendőr kerületi parancsnoksághoz *Szegedre* tett jelentését fejezte be s küldötte el, midőn reggel 9 órakor *Temesvár*-ról távirat érkezett, mely *Temes* felső részéből s *Krassó*-ból 28-ikáról felhőszakadást jelzett.

Ezen rémületet gerjesztő hirt a helyzettel súlyosbítható — mintha már egy szerencsétlenség sohasem járhatna egyedül — az ég is hirtelen beborult s vastag és sűrű cseppekben kezdett hullani az eső, mely $\frac{1}{2}$ 9 órára hatalmas záporrá fejlődött ki. A felkerekedett szél pedig szembe fútt a víztöme-

get, azt a folyás ellen fölfele nyomván. A víz állása ekkor 304° volt. A község népe üzetve a balsejtelem-től kétségbeesetten, sírva és átkozódva már ekkor gyülekezett a hídhöz.

A főhadnagy szakaszparancsnok is *Szabó István* csendőrrel a hídhöz sietett s megütődve látta, hogy közvetlen a község felett a töltés mintegy 10 öl hosszant a falu felé becsuszott, a hídon felül 30 méternyire pedig a víz által derékban átfúratott.

Azonban a szakközegeknek bár óriás erőfeszítés-sel, de mégis sikerült a vizet tovaterjedésében megakadályozni, s ezek elhárítottak látván a veszélyt, más fenyegetett pontra távoztak.

Szerencsére az eső is elállott, a szél megcsendesedett, s a jelen volt *Dellimanich* főszolgabíró és a főhadnagy szakaszparancsnok reményt nyújtó biztatásai a vész színhelyéről rémülten futni kezdő munkásoknak vissza adták egy kissé a nyugalmat s habár remény nélkül és kétségbeesetten is, de tovább dolgoztak.

A hídnál gyülekezett öregekkel és jajveszéklő nőkkel szintén sikerült nagy nehezen elhitetni, hogy a veszély még elkerülhető, s egy asszony kivételével a ki makacsul a hídon maradt s az «urakat» különösen a mérnököket egész szenvedélylyel átkozta; — sikerült őket a főhadnagy szakaszparancsnoknak, biztatások mellett, eltávolítani, sőt végre még ezen szenvedélyében elvakított nő is engedett a hízalgő szavaknak.

A vízállás ekkor már 310° volt, s még mindig rohamosan áradt.

Most újból s meglepően egyszerre kerekedett fel a folyamot visszafelé toló szél s nyomába jött egy óriási terhes felleg, melyből az eső szakadni kezdett.

A fent említett csuszamlás helyén, *Ó-Telek* felett, egy szempillanat alatt ismét és még hatalmasabb csuszamlás állott be, a hídon alól pedig a töltésen már átzuhogott a víz; s mi-lőn a főhadnagy, ki *Dellimanich* főszolgabíróval még folyton a messze kilátást nyújtó hídon állott, oda letekintett; a dol-

gozó népet már vad futásban látta a község felé menekülni.

Egy pillanat mulva tompa s fokról-fokra jobban kivehető moraj hallatszott a községből. Ez már a menekülő munkások által felriasztott s rémületbe ejtett lakosságtól származott.

A lakosság a mellékutczákból mintegy adott jelre rohant a hídhöz vezető főutczára, hol egyesülvén: az óriás tömeg mint az áradat, zúgva s feltartóztathatatlannul hömpölygött a híd felé; egyrészt ösztöntől vezetve, hogy ama magasabb helyen életét megmentse, másrészt, hogy a hídon áttörvén a jobb parti töltést — mire már két nap óta törekedtek — átvágja; a férfiak kezeikben ásókkal, kapákkal esztelenül hadonázva s szitkozódva, a nők karjaikon síró gyermekeikkel, kibomlott hajjal örülten szaladva és átkozódva.

Szerencsére a főhadnagy még idején átlátta a veszélyt, s a *Béga* bal töltésén közel örködő *Hegedüs Ferencz* örsvezetőt, *Szoboszlai Szabó János*, *Kiss József*, *Balló Ferencz*, *Hajós Ferencz* és *Dudás Sándor* 2-ik szakaszbeli csendőröket sietve magához vonta. Ezen erővel és a körülbelül 12—14 gyalogos kíséretében a balpartról nagy gyorsasággal segítségül jövő *Kozarev Milos* cs. és kir. 29-ik ezredbeli százados segélyével a hidat a már ott levőktől gyorsan letisztította és megszállotta.

A nép azonban a hídon minden áron át akart törni s fülsiketítő zajjal rohanta azt meg.

A fegyverhasználat már-már elkerülhetlenné látszott; de ekkor a szerencsétlen népet minden áron kimélni akaró százados és a főhadnagy szakaszparancsnok kivont karddal szuronyt szegezett csapatjaik elé ugrottak s a rohanó népet nagy nehezen megállásra kényszerítették. Most a *párdányi* járás szolgabírája s a község előljároságának segélyével sikerült addig visszatartani a tömeget, míg a hatósági személyek, a két tiszt kérésére, a csapat háta mögött tanácskozássra összegyűltek. Az ádázul sikol-

tozó nők azonban annyit időt sem akartak engedni, s örülten, szenvedélyes kitéréssekkel és átkozódásokkal buzdították a férfiakat, hogy verjék le a tiszteket s legénységet és hányják a vízbe.

A hatósági személyek, a két tiszttel sürgető kérésére, gyorsan de eredmény nélkül tanácskoztak s látva a végveszély kikerülhetlenségét és nem akarva a történendőkért elvállalni a felelőséget; gyorsan elszlottak.

Még csak ekkor állott be a leirhatatlan zaj.

Az *ó-teleki* hatóság belátva, hogy — mint hatáskörében nem álló — csakugyan nem engedélyezhető a jobb parti töltés átvágása, *Hirschler* nagybirtokos és kincstári bérlővel — mint a jobb parton különösen érdekelt birtokossal — egyezkedni kezdett; de a nép és különösen a nők most sem akartak egy pillanatot is várni, sőt ez utóbbiak a töltés csúszását s a hídon alul a víz átesapását látván, tüzeltek támadásra a férfiakat. Nyomorultaknak, gyáváknak nevezték őket, a miért nem támadják meg a csapatot, hanem inkább oda hagyják őket a vízbe veszni. Több nő gyermekét ledobta, s az ásót kiragadván a férfi kezéből, a csapatra akart törni.

Az elöl állók, kiket hátulról óriás tömeg is tolt, e borzasztó zajtól és a félrevert harangok tompa kongásától mintegy kábultan, erre ismét előnyomulni kezdettek. A csapatok parancsnokai által azonban ismét megállásra kényszerítették, mire a fent említett főhadnagy a legbékéltetőbb hangon ismét figyelmeztette a népet törvényellenes szándékuk következményére, s a rettentő szerencsétlenségre, mely a fegyverhasználatból származnék, ha a csapatot megtámadnák; rá akarta bírni őket, hogy térjenek vissza a védelemhez vagy veszélyeztetett tűzhelyeikhez, de süket fülekre talált. Kijelentették, hogy inkább fegyver által halnak meg vagy a hörtönbe kerülnek, mint a vízbe vessezenek, s kérték a parancsnokokat, hogy ne öljék őket a vízbe, bocsássák át a töltést elvágni, mert ellenesetben megrohanják a

csapatot; s csakugyan vad és kétségbeesett elszántsággal nyomultak ismét előre. Nem akarták bevárni az előljáróság és *Hirschler* nagybirtokos tanácskozásának eredményét sem, ordították, miszerint csak azért tanácskoznak, hogy őket rászédjék.

A főhadnagy szakaszparancsnok látván hogy veszteni való idő nincsen, mert a feltüzelt, kétségbeesett s a veszély okozta izgatottságtól idegesen reszkető nép a tettelegességtől már vissza nem tartható, a tanácskozást sürgette, sürgette azért is, mert bár a töltés megvédésére felszólítással nem is birt, de a néppel tanácskozó előljáróságot, s említett nagybirtokost a népnek bizonyosan ellenük forduló dühétől megvédendő, állását el nem hagyhatta, másrészt pedig még is óhajtotta a fegyverhasználatot elkerülni, mert az bizonyára óriás emberáldozatba került volna.

A tömeg magasra emelt fegyvereivel e közben már kardhosszaságra megközelítette a csapat előtt álló két parancsnokot s egyetlen ásóknak aláeresztésére iszonyú harcz keletkezett volna; de a szemtől-szembe álló támadók a fegyvercsövekben reájuk várakozó haláltól maguk is megdöbbentek s egy pillanatra tétovázva álltak meg.

E pillanat s a karhatalom részéről még e végső pillanatban is megtartott nyugodtság volt *Ó-Telek* megmentője.

Ugyanis az előljáróság ekkor éppen kiegyezett az említett nagybirtokossal, hogy a jobb parti töltést az ő birtoka mellett átvágják.

A kiegyezés rögtön tudtára adatott a tömegnek.

E kiegyezés a karhatalmi parancsnokokkal is közöltetvén; miután a nép a fegyver tekintélyének még ezen alkalommal való megóvása céljából is szigorúan figyelmeztetve lett, hogy közvetlen a csapatok után ne nyomuljon; a parancsnokok csapataikat a hídról a jobb part felé levezették s «lábhoz» vétettek. A nép ekkor felszabadulva, örülten, egymás hátán, egymást elütve rohant a hídon s izgatottsá-

gában előbb össze-vissza kezdte vagdosni a töltést, míg végre a túlparton maradtak rémült kiáltásaira két csoportra oszlottak — úgy délutáni 1/21 órakor — megtörtént az átvágás, melyen keresztül a szomszéd községekig hallatszó morajjal zúgott át a víz, néhány perc alatt a legelőkből már óriás területet borítván el.

Ó-Telek virágzó magyar község, mely közvetlenül a *Béga* torkában, de annak fenekénél jóval lejjebb fekszik, csak így kerülhette el a végpusztulást.

A színhelyen mihamar megjelent magasabb hatósági személyek és szakmérnökök, a még meglevő nyugtalanság lecsillapítására egyhangúlag kinyilatkoztatták, hogy az átvágás a biztosan beálló végveszéllyel szemben teljesen indokolva van.

A szegény nép ezen nyilatkozatokat hallva és megszabadulva a fenyegető veszélytől, egyszerre visszanyerte szokott békés voltát, és míg az előbb vad elszántsággal és kegyetlenséggel lett volna hajlandó ölni, gyilkolni: most már kibékülve sorsával, de a kiállott izgatottságtól megtörve, egykedvűen nézte a víznek hatalmas kirohanását.

Egy hasznos tanulság vonható le ezen esetből, s ez az: hogy ha jóra való és csupán kétségbeesésében támadó, de más különben józan tömeggel állunk szemben, bármily erős legyen is a karhatalom — sőt épen akkor! — ne hagyja az magát izgatottságában s fegyverhasználati jogának érzetében mindjárt elragadtatni, mert mint ezen esetnél is látszik, ilyen néppel szemben még a legkétségbeejtőbb, legreménytelenebb s a legvégsőbb pillanatban is sikerül a meggondolt öntudatos és erélyes fellépésnek véráldozatok nélkül is oly eredményt elérni, minőt maga az esetleg győzelmes harcz sem hozhatott volna meg.

Jóval előbb már említettett, hogy mily váratlanul lepte meg a vízáradat *Krassó-Szörény* megyének egyik vidékét, továbbá *Temes* és *Torontál* megyét; de ha ezt — és joggal — meglepetésnek s szerencsétlenségnek nevezzük, mit mondjunk akkor a

Tiszá-nál 1887. évi június hó 1-én történt országos szerencsétlenségről!?

Június elején beállottak a sok esőzés után azon gyönyörű verőfényes tavaszi napok, melyeknek a magyar gazda oly kimondhatlanul örvend; azok a napok, melyeknek kedves melege még a félig elhervadt gyökeret is hajtásra kényszeríti, s a melynek jótékony melegétől a rengő aranykalászkok csaknem szemmel láthatólag nőnek oly nagyra, hogy annál csak a szorgalmas gazda öröme, reménye nagyobb.

Június hó 1-én is ilyen gyönyörű nap volt, s hogy sötétült ez el?!

Mint a cikázó villám futja be az eget bösz viharok alkalmával, úgy futotta be azon hír e napon a mindenféle elemi csapásoktól ez évben sokat szenvedett országot, hogy a *kis-tiszai* zsilip beomlott s a magas vízállású *Tiszá*-ból mennydörgésszerű robbajjal száguld a víz *Csongrád* és a paradicsomkerthez hasonló gyönyörű és dús *Csanád* megye síkjaira, s hogy *H.-M.-Vásárhely*, *Szentes* és *Makó* is veszélyben vannak.

Csak az 1879-iki *szegedi* iszonyú katasztrófa híre rázta még így fel az országot. A veszélyt elhárítandó, a legmesszebbmenő intézkedések tétettek a veszélyeztetett vidék megmentésére. A szegedi 1-ső szárny 1-ső szakaszának parancsnoka, *Bencze Balint* hadnagy is kiszállt a vész színhelyére, de fájdalom, június hó 5-én éjjel már *Leléről* (*Csanád* megye) kellett neki jelentenie, hogy a töltés megtartása lehetetlen; a mi be is bizonyult, mert daczára a kétségbeesett példátlan erőfeszítésnek, június 6-án reggel 4 órakor meg is hágt a ár a töltést.

A kormány teljhatalmú biztosa és a szakmérnökök egyelőre a tudomány és az eszközök legczélszerűbb s bámulatos mérvű alkalmazásával sem birván a zsilipnél a tátongó szakadást betömni: fokról-fokra a *batidai*, *lelei*, *szarazéri* és *gencsháti* csatorna vonalaknál védelmezték a vad áradat ellen az elpusztulással fenyegetett két megye területét.

Ezen óriás mérvű munkálatok között történt, hogy a

kis-tiszai zsilipnél a töltés baloldalán kavargó árvízbe *Nagy Ambrus, Antal Tamás* és *Gacsári Kálmán mindszenti* lakosok fürödni beszálltak. Azonban a zsilip szakadásán örületes sebességgel átrohanó ársodrához közeledvén, az örvény őket elkapta s alá-sodorta.

De az altiszti iskolából karhatalmi segédletül oda vezényelt csendőrök közül *Regauer Mihály* és *Miklós István* csendőrök gyorsan egy közel levő csolnakba ugrottak s míg a többiek e közben valahogyan kimenekültek, a már háromszor elmerült eszméletlen *Gacsarit* még is szerencsésen kimentették s visszaadták az életnek.

Ezeken kívül *Ringer Alajos* és *Noé Mátyás* őrmesterek, *Reihárt János* örsvezető, *Rózsa Sándor, Dombi János, Köpeczi Géza, Molnár János, Neupauer Mihály, Bogyó Ernő, Boskó Gyula, Czuczor Vendel, Palágyi Péter, Fekete János, Tóth István, Tánczos Lajos, Glacz József, Gyurik Lajos, Kontros János, Kovács Mihály, Weil Sándor, Irgang Gábor, Gordos József,* valamint *Gavrilov István,* különösen és főleg *Fehér Ignác* őrmester tettek oly kiváló, buzgó és eredményes szolgálatokat, melyek nagy mérvben hozzájárultak ama hatalmas eredmény biztosításához, melynek közvetlen következménye lett, hogy a végveszély még sem öltött oly rettentő mérveket, mint általában félték.

Itt is ismétlődtek ama boszantó jelenetek, mint a *krassó-szörényi, temesi* és *torontáli* nagy vízveszélyeknél, t. i. hogy a kirendelt közmunka erő nem akart kivonulni, a kivonultak pedig zúgolódtak, szökdöstek, lázongtak. A veszélyeztetett lakosság semmikép sem akart rozzanó lakásából menekülni. Lépten-nyomon csendőrségre volt szükség, hogy a lakosságnak legalább élete megmentessék.

Hanem itt is, mint mindenütt, fényes eredménnyel teljesítette a csendőrség kötelességét. Hol erélyes, hol vigasztaló, békéltető szavakkal, de mindig sikerült a cél elérni; pedig ezen alkalmakkor is nem egyszer

jutott azon helyzetbe a csendőr, hogy az elkeseredésében lázongó és ellenszegülő nép között már-már a fegyver tekintélyére kellett hivatkozni.

Főleg *Gavrilovics István* csendőr, de különösen *Fehér Ignác* őrmester mutattak fel ezen ténykedéseknél ügyességet, tapintatot és türelmet. Amaz a *kis-tiszai* zsilipnél tudta ügyes fellépésével visszartartani s munkára vinni az erővel haza menni készülő, lázongó munkás tömeget; az utóbbi pedig mindenütt, de különösen *Makó* védelménél tanusított oly önfeláldozó tevékenységet és ember fölötti erőfeszítést, a melyért *Makó* város vészbizottsága külön is kifejezte meleg hangú elismerését és háláját.

Nagy erőfeszítéseket igényeltek az elsorolt árvízveszélyek az ország és a hatóságok részéről — de nagyot a m. kir. II-ik sz. csendőrkerület állományába tartozó azon csendőrségi egyének részéről is, a kik az említett szolgálatokban részt vettek, s felemelt fővel és férfias önérzettel tekinthetünk vissza az elmúlt 1887. évre, mert az annak vízveszélyeinél részt vett nagyszámú bajtársaink a 14—15 napig, zápor, metsző szél és hidegben, szakadatlanul éjjelnappal, a szűk és nyomorult élelmezés mellett tett szolgálatokkal bebizonyították, hogy a csendőrség nem ismer fáradalmat, nem álmatlanságot, hideget, éhséget, szomjúságot, nem semmiféle akadályt.

És ha bár bizton állítható is, hogy ama nehéz szolgálatok teljesítésében senkit sem vezetett más érdek, mint a mindenek felett álló szolgálat érdeke, s a tiszta szentelen katonai becsület és önérzet: mégis tagadhatatlanul benső örömmel látjuk, hogy ama szolgálatok, felülmulhatatlan odaadással és tapintattal történt teljesítésük miatt — magasabb előjáróink s magasabb személyek és hatóságok figyelmét is felköltötték.

Fényes bizonyosságot tesz ez utóbbi körülmény felől, hogy mint az ezen évkönyvnek más lapjain látható, a m. kir. honvédelmi minister úr a feltüntetett szolgálatokban részt vett több egyént dicsérő

okmányokkal tüntetett ki, a m. kir. belügy-, valamint a közmunka és közlekedési minister urak pedig magas elismeréseik nyilvánítása mellett többeket megjutalmazni is kegyeskedtek.

Hogy pedig a hatóságok és polgártársaink is mint vélekednek a tett szolgálatok felől: annak bizonyítására álljon itt néhány adat.

A *facseti* járás főszolgabirája a *lugosi* 5-ik szárnyparancsnoksághoz 1887. évi július hó 22-én intézett átiratában járásának lakossága nevében és saját részéről is meleg hangon nyilvánítja elismerését az árvízveszéllynél részt vett csendőrök bámulatos tevékenységeért.

Facsét községe egy július hó 19-én felvett jegyzőkönyvben ugyanezt teszi.

Temes megye központi és a *dettai* járás főszolgabirája a folyó évi június hó 10-én, illetve július 15-én a *temesvári* 4-ik szárnyparancsnoksághoz intézett átiratában ugyan így cselekedett.

Temes megye törvényhatósági bizottsága, a június hó 2-án tartott rendkívüli közgyűlésén hozott határozathoz képest, egy a m. kir. II. sz. csendőrkerületi parancsnoksághoz intézett átiratban elismerését s köszönetét nyilvánítja a 4-ik szárny állományabeli csendőrségi egyéneknek.

Torontál vármegye törvényhatósági bizottsága egy az 1887. évi június hó 9-én *Nagy-Becskereken* tartott rendes tanácsülésben felvett jegyzőkönyv szerint nemes lelkesedéssel szavaz elismerést a 3-ik szárny állományabeli csendőrség részére.

Torontál megye *csenyei* járásának főszolgabirája, a június hó 15-én a *n.-kikindai* 3-ik szárnyparancsnoksághoz intézett átiratában gyönyörű szavakban köszöni meg járasa községeinek nevében is az 1-ső szakasz által tett önfeláldozó szolgálatokat.

III. A m. kir. és a m. kir. horvát-szlavon csendőrségi jutalmazási alapból jutalomdíjat nyertek.

a) Az 1886. évben.

A m. kir. I. sz. csendőr-kerületnél:

1. *Debreczeni Sándor* őrmester --- --- --- 30 frt.

A m. kir. II. sz. csendőr-kerületnél:

2. *Nisztor György* őrmester --- --- --- 30 frt.

3. *Tóháti János* őrmester --- --- --- 30 frt.

A m. kir. III. sz. csendőr-kerületnél:

4. *Kis (Opris) Gergely* őrmester --- --- --- 30 frt.

5. *Várhelyi Márton* őrmester --- --- --- 30 frt.

6. *Tóth Bertalan* őrmester --- --- --- 25 frt.

7. *Nagy Mózes* őrmester --- --- --- 25 frt.

8. *Goldhammer Ede* őrmester --- --- --- 25 frt.

9. *Nagy Antal* őrmester --- --- --- 25 frt.

10. *Kindea János* csendőr --- --- --- 15 frt.

A m. kir. IV. sz. csendőr-kerületnél:

11. *Mislei György* csendőr --- --- --- 20 frt.

A m. kir. V. sz. csendőr-kerületnél:

12. *Popović Pál* őrmester --- --- --- 30 frt.

13. *Herberth András* czimz. őrmester --- --- --- 30 frt.

14. *Bauer Antal* czimz. őrmester --- --- --- 20 frt.

15. *Kaiser János* csendőr --- --- --- 15 frt.

A m. kir. VI. sz. csendőr-kerületnél:

16. *Szántó István* csendőr --- --- --- 15 frt.

A m. kir. horvát-szlavon csendőrségnél:

17. *Živčić Iván* őrmester --- --- --- 20 frt.

18. *Poznanović Mihály* őrmester --- --- --- 20 frt.

Tehát 1886-ik évi augusztus hó 18-án, mint Ő császári és apostoli királyi Felsége legmagasabb születése napján a jutalmazási alap kamataiból 18 altiszt és csendőr összesen 435 frtnyi jutalomdíjat nyert.

b) Az 1887. évben.

A m. kir. I. sz. csendőr-kerületnél:

1. Nagy István őrmester	---	---	---	30	frt.
2. Szilvási Vidor czimz. őrmester	---	---	---	20	frt.
3. Kaufmesz Mihály czimz. őrmester	---	---	---	20	frt.

A m. kir. II. sz. csendőr-kerületnél:

4. Ringer Alajos őrmester	---	---	---	25	frt.
5. Kövér István czimz. őrmester	---	---	---	25	frt.

A m. kir. III. sz. csendőr-kerületnél:

6. Andrássy Miklós őrmester	---	---	---	15	frt.
7. Lex Antal őrmester	---	---	---	25	frt.
8. Batyala János czimz. őrmester	---	---	---	20	frt.
9. Kiss Endre czimz. őrmester	---	---	---	15	frt.
10. Neszmirák Gyula czimz. őrmester	---	---	---	15	frt.
11. Herpai János czimz. őrmester	---	---	---	15	frt.
12. Orbán Sándor őrsvezető	---	---	---	15	frt.

A m. kir. IV. sz. csendőr-kerületnél:

13. Kelemen István csendőr	---	---	---	15	frt.
14. Bukoveczky József csendőr	---	---	---	10	frt.
15. Soltész Péter őrsvezető	---	---	---	15	frt.

A m. kir. V. sz. csendőr-kerületnél:

16. Graef Vilmos czimz. őrmester	---	---	---	25	frt.
17. Schwartz István őrmester	---	---	---	25	frt.
18. Helegd János csendőr	---	---	---	20	kr.
19. Mihácsa Simon csendőr	---	---	---	15	frt.
20. Fekete János őrmester	---	---	---	15	frt.
21. Wagner János őrmester	---	---	---	15	frt.
22. Kusza István czimz. őrmester	---	---	---	15	frt.

A m. kir. VI. sz. csendőr-kerületnél:

23. Schrédli Károly őrmester	---	---	---	20	frt.
24. Vajda István czimz. őrmester	---	---	---	15	frt.
25. Preidt Mihály czimz. őrmester	---	---	---	15	frt.
26. Moncz Sándor őrsvezető	---	---	---	20	frt.

27. Simoka Jakab őrsvezető	---	---	---	20	frt.
28. Schreiner András csendőr	---	---	---	10	frt.
29. Nagy Ferencz csendőr	---	---	---	15	frt.

A m. kir. horvát-szlavon csendőrségnél:

30. Wolf Iván őrmester	---	---	---	30	frt.

Tehát 1887-ik évi augusztus hó 18-án, mint Ő császári és apostoli királyi Felsége legmagasabb születése napján a jutalmazási alap kamataiból 30 altiszt és csendőr összesen 555 frtnyi jutalomdíjat nyert.

IV. A csendőr-kerületi parancsnokság által dicsérő okirattal láttattak el.*A m. kir. I. sz. csendőr-kerületnél:*

Thalgott Mihály csendőr (Pojenár Laszk, veszélyes gonosztevőnek lelövés által történt kézrekerítéseért).

Miklós Lajos őrsvezető (gyilkosság tetteseinek és bűnrészeseinek kinyomozása és elfogásaért).

Rapó József csendőr (nagyobb betöréses lopás tetteseinek kézrekerítéseért).

Flinta János, Mircse Ferencz és Jakab Elek csendőrök (tűzvész alkalmával tanúsított önfeláldozó működésükért).

Dancs Miklós őrsvezető (gyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért).

Nagy Mózes csendőr (egy embernek a kútból, saját élete kockáztatásával, való kimentéseért);

Koloszár József őrmester (a szárny számveteli teendőinek dicséretes szorgalommal való ellátásaért).

Moldován Tódor őrsvezető és Kőmives Pál csendőrök (egy 8 főből álló veszélyes tolvajszövetkezet kézrekerítéseért).

Biró Ferencz őrmester (két rablógyilkos kézrekerítéseért).

Kaufmesz Mihály czimz. őrmester (egy marhalopással foglalkozott bűnszövetkezet tagjainak kézrekerítéseért).

Kovács Gyula örsvezető, *Sechler Tamás*, *Izsák Márton* és *Gima Ferencz* csendőrök (három — 25 rendbeli bűncselekményt elkövetett — fegyveres csavargó kézrekerítéseért).

Müller Márton és *Ribnyicz Mihály* csendőrök (a dévai árvíz alkalmával tanusított önfeláldozó működésükért).

Bosiocu János örsvezető (egy lólopással foglalkozott tolvajbanda számos tagjának kézrekerítéseért).

Imre József örsvezető és *Vass János* csendőr (a Hodoson volt vízáradás alkalmával tanusított önfeláldozó működéseért).

Czimbalmos József örsvezető (gyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért).

Kovács Lajos örsvezető (egy embernek a vízbe-fuástól való megmentéseért).

Vámos János csendőr (egy embernek az árvíz-veszélyből való megmentéseért).

Heidel János csendőr (tűzvésznel tanusított önfeláldozó tevékenységeért).

*

A m. kir. II. sz. csendőr-kerületnél:

Ráfuly András örsvezető (egy 13 főből álló s már hosszabb időn át garázdálkodott betörőbanda kézrekerítése körül tanusított körültekintő, ügyes és teljes eredményt biztosító működéseért).

Mrakovits Gábor, *Kanyó Forgó József* és *Ritz János* örsvezetők, *Máron István*, *Agazony József* és *Vida Sándor* csendőrök (az 1886. évi december havában Bács-Bodrogmegye területén eszközölt rabló-üldözés alkalmával tanusított buzgó, eredménydús és kiváló működésükért).

Csala Sándor czimz. őrmester, *Nagy Imre* örsvezető és *Wetzl János* czimz. örsvezető (a 1887. évi június 17-én Kernyaján megejtett képviselőválasztás alkalmával az izgatott választóközönséggel szemben tanusított katonás és bátor, s e mellett tapintatos és észszerű eljárásukért, mivel az összeütközés elhárí-

tása és a rend fentartása csak is ezen eljárásuknak volt tulajdonítható).

Kurucz Miklós és *Molnár Antal* csendőrök (a közbiztonsági szolgálatban tanusított buzgó és eredményteljes működésükért).

Ringer Alajos és *Noé Mátyás* őrmesterek, *Reichhard János*, *Regauer Mihály* és *Miklós István* czimz. örsvezetők, *Neupauer Mihály* és *Gavrilov István* csendőrök: (a kistiszai zsilip-szakadás következtében keletkezett árvízveszély alkalmával tanusított kiváló tevékenységük és fáradhatlan szolgálataikért). Ezzel kapcsolatban *Regauer Mihály* és *Miklós István* cz. örsvezetők még azért is, mivel a vész színhelyén teljesített szolgálatuk alkalmával, egy az ártérben fürdő és az árvíz sodra által elkapott munkást a vizbefulladás halálától bátorság és lélekjelenléttel megmentettek.

Gradt István örsvezető (a Temes és Berzova folyók áradása alkalmával pusztított árvízveszély alkalmával teljesített kiváló szolgálatai, fáradhatlan buzgalma, tevékenysége és az alárendelt csendőrök helyes vezetéseért).

*

A m. kir. III. sz. csendőr-kerületnél:

Bencska János örsvezető (mivel a Sáfár Lajos mezőtúri lakos kárára elkövetett lólopás tetteseit, továbbá Német Áronné szül. Simon Julia gyilkosát s a Varga Sándor kisujszállási lakoson elkövetett rablás tettesét kiderítette).

Fehér Károly örsvezető (a Tóth András bátyoki szőlőkerületen öt évvel ezelőtt elkövetett gyilkosság tettesének kiderítéseért).

Bálint István örsvezető (vízáradás alkalmával a vízbe esett Toma Stefan életének megmentéseért).

Stand Antal czimz. őrmester, *Czizmadia József* és *Takács György* csendőrök (Aradmegye Nagy-Halmágy községében 1887. évi május 20—21-ike közti éjjen bekövetkezett vízáradás alkalmával a közveszély el-

hárítása, élet és vagyonmentés körül tanusított fáradhatlan, buzgó és önfeláldozó működésükért).

Kiss Ferencz és Matéka János csendőrök (mivel a Kismarja községében 1887. évi június hó 12-én képviselői beszámoló beszéd meghallgatása végett ezeken felül összegyűlt, elégedetlenkedő és már tettlegességre kész néptömeget erélyes s tapintatos fellépésükkel lecsendesíteni és ez által esetleges rendezavarásnak, de sőt vérengésnek elejét venniök sikerült.)

Batyala János czimz. őrmester (a közbiztonsági szolgálatban kifejtett ernyedetlen szorgalmáért, több esetben tanusított észszerű eljárásáért, valamint szolgálatának mindig kötelesség-hű teljesítéseért).

Rácz János csendőr (mivel 1887. évi június hó a 3-án Dombo Gyika felső-poényi lakos égő házából annak alvó nejét és két gyermekét bátor elszántsággal kimentette).

*

A m. kir. IV. sz. csendőr-kerületnél:

Szandovics Jakab őrmester (számvivői teendőinek odaadó buzgósággal való végzéseért).

Noé Mátyás őrmester és *Miesz György* őrsvezető (egy gyilkosság tetteseinek kiderítéseért).

Czap György csendőr (jelentkezők gyűjtésénél elért szép eredményeért).

Moldvai Mihály őrsvezető (árvíz alkalmával egy leánynak megmentéseért).

Nagy Sándor őrsvezető (a közbiztonsági szolgálat terén tanusított eredményes működéseért).

Kovács János czimz. őrmester, *Szapor Sándor*, *Kassimir József* és *Klein Ignác* csendőrök, továbbá *Strosz István* őrsvezető és *Fogarasi István* csendőr (egy 7, illetve 6 tagból álló szervezett vásári tolvajbandának fáradságos nyomozás után történt letartóztatásaért).

Fulcz Frigyes őrsvezető, *Kalamár Ádám* és *Bendik István* csendőrök (4 hirhedt betörő tolvajnak fáradságos nyomozás után történt letartóztatásaért).

Katzenszky János czimz. őrsvezető, *Seres Sándor* és *Major Ferencz* csendőrök, valamint *Gresz Polgár Ferencz* prb. csendőr (egy 3 tagból álló vásári tolvajbandának és 31 orgazdának kiderítése és letartóztatásaért).

Bukoviczki József csendőr, *Platky Donát* czimz. őrmester, *Abkorovics József* csendőr, *Steinesz Keresztély* őrmester, *Kolumbán Lukács* és *Szotay Ferencz* őrsvezetők, *Szegedi József*, *Molnár János*, *Kulai Fülöp*, *Schneider Gyula* és *Lakó József* csendőrök *Szendrei Mihály* prb. csendőr, *Szabó Sándor* őrsvezető, *Wéber Mihály*, *Lakó József*, *Rácz Béla* és *Pavelka András* csendőrök (tűzvész alkalmával az élet- és vagyonbiztonság körül teljesített elismerésre méltó szolgálatukért).

Elek Ferencz és *Fábián Mihály* csendőrök (Takács János hirhedt betörő tolvajnak fáradságos nyomozás után történt letartóztatásaért).

*

A m. kir. V. sz. csendőr-kerületnél:

Deák Sándor őrsvezető (egy fogoly kiszabadítását követelő 40 főnyi népcsoportnak fegyverhasználat nélkül történt széteszlatásaért).

Iványi Dezső őrsvezető és *Klein József* csendőr (egy nőnek a víz hullámaiból való kimentéseért).

Batia Miklós őrsvezető (egy nagyobb mérvű tűzvésznel tanusított erélyes közreműködéseért).

Lagin János csendőr (tűzvész eloltása körül tanusított körültekintő és önfeláldozó magatartásaért).

Kusza István czimz. őrmester (két rablógyilkosnak észszerű, erélyes és fáradhatatlan nyomozás általi kiderítése és letartóztatásaért).

Hodosy Miklós csendőr (a szécsényi őrskerületben előfordult több rendbeli bűncselekmény tetteseinek kiderítéseért).

Bobok Henrik őrsvezető (a nagyapponyi őrs területén előfordult több rendbeli közbiztonsági zavarok tetteseinek kiderítéseért és az őrsparancsnokság pontos, mintaszerű vezetéseért).

*

A m. kir. VI. sz. csendőr-kerületnél.

Márton József örsvezető és *Miholics István* csendőr (betörő tolvajok kézrekerítéseért).

Nagy Ferencz czimz. örsvezető (Moncz Sándor örsvezető vezetése alatt egy 8000 frtos rablás tetteseinek kiderítése és elfogásáért).

Wenczel András őrmester (a kerületi parancsnokság szervezése óta a szolgálat minden ágában s különösen az állomány-kiegészítés és nyilvántartása körüli eredménydús működéseért).

Vajda István czimz. őrmester (egy gyilkosság tettesének gyors kinyomozása és kézrekerítéseért, továbbá egy védállásba helyezkedett felfegyverkezett gyilkosnak önfeláldozó bátorsággal eszközölt megtámadása és lelövéseért).

Preidt Mihály czimz. őrmester (egy rablógyilkosság tettesének, az elrablott összeggel együtt, a leg-rövidebb idő alatt eszközölt kézrekerítéseért, továbbá örskörletében egy éven belül előfordult más három gyilkossági eset tetteseinek kiderítése és elfogatásaért).

Risztics Pál őrmester (a szárny számvitele körül hosszú időn át kifejtett eredménydús működéseért).

Francz István csendőr és *Szijgyártó János* prb. csendőr (ökörtolvajok kinyomozása- és elfogatásaért).

Boricza János örsvezető (egy löfegyverrel fölfegyverkezett hirhedt közártalmú egyén letartóztatása alkalmával tanusított bátor és önfeláldozó magatartásaért).

*

V. A csendőrkerületi parancsnokság által nyilvánosan megdícsértettek.

A m. kir. I. számú csendőr-kerületnél:

Szilvási Vidor czimz. őrmester, *Majláth Károly* és *Paul András* csendőrök (rablógyilkosság tettesének kézrekerítéseért).

Pauer Frigyes örsvezető (egy ember életének megmentése körül nyújtott segélyért).

Harai Mihály és *Balog Károly* csendőrök (gyilkosság tettesének kézrekerítéseért).

Nagy Antal, *Sándor János* és *Grünfeld Mór* csendőrök (rablógyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért).

Csöregi Ferencz és *Sipos Péter* csendőrök (marhalopással foglalkozott tolvajbanda tagjainak kézrekerítéseért).

Bágya Árpád, *Schuster Márton* és *Andrej György* csendőrök (egy pénzhamisító szövetkezet tagjainak kézrekerítéseért).

Bagoly Ferencz csendőr (gyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért).

Kovács Ferencz és *Ziegler János* csendőrök (gyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért).

Papp Pál czimz. őrmester és *Kovács János* csendőr (betöréses lopás tetteseinek kézrekerítéseért).

Tolnai Dénes és *Benedek András* csendőrök (rablás tetteseinek kézrekerítéseért).

Kakasi Gyula czimz. őrmester és *Rácz István* csendőr (tűzvésznél tanusított kiváló tevékenységért).

Kedves István czimz. őrmester és *Forró Ferencz* csendőr (ugyanazért).

Lőrinczi Ferencz csendőr (ugyanazért).

Darvas István, *Zsigmond Ferencz* és *Kourád Antal* csendőrök (egy tolvaj-szövetkezet számos tagjának kézrekerítéseért).

Varró András, *Böjthe Mihály* és *Deák Sámuel* csendőrök (gyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért).

Kömives Pál, *Nagy József* és *Páska Vazul* csendőrök (betöréses lopás tetteseinek kézrekerítéseért).

Kiss Zsigmond csendőr (tűzvésznél tanusított kiváló ténykedéseért).

*

A m. kir. II. sz. csendőr-kerületnél:

Ehrmann Mátyás czimz. őrmester, *Schmidt Ferencz* örsvezető, *Schurschanczku Vazul*, *Nagy Ferencz*, *Erllich Antal*, *Szijártó Károly*, *Tauninger András*, *Rittinger Ferencz*, *Kálóczy Ferencz*, *Borsos Ferencz*,

Peszkar János, Szász István, Kálmán Imre, Missurda János, Tóth József, Vinkits Gyula, Stefanovics László és Láposi Sándor csendőrök, valamint a m. kir. III. sz. csendőr-kerület állományába tartozó *Jakabfy József* csendőr (a m. kir. honvédelmi minister úr Ö. Nagyméltóságának rendelete folytán: a királyné Ö. Feliségének az 1887. év tavaszán a Herkules-fürdőben töltött legmagasabb tartózkodási ideje alatt a rendfentartása körül kifejtett buzgalmuk és tevékenységükért).

Wünschel Fülöp örsvezető, *Gálos István, Kiss József, Balló Ferencz* és *Majláth Miklós* csendőrök (egy nagyobb tűzvész alkalmával a pusztító elem megfékezése, a veszélyeztetett élet és vagyon biztosítása körül tanúsított bátor és buzgó működésükért).

Kün György czimz. őrmester (gyilkosság tettesinek kiderítése- és kézrekerítéseért).

Hanuszka József czimz. őrmester, *Cseholszky János, Csibi Alajos* és *Major Dániel* örsvezetők, *Klein Dávid* czimz. örsvezető, *Papp Bálint, Péterfy József, Begovics János, Nagy Mihály, Grozea Sándor, Agazoni József, Kirchberger János, Botorok István* és *Freimann József* (az 1887. évben megejtett képviselőválasztásoknál a közönséggel szemben tanúsított higgadt, katonás és tapintatos eljárásukért).

Forgó István és *Wagner Mátyás* csendőrök (búcsú alkalmával ittás emberek által előidézett, a községi előljáróság és a járőr ellen irányuló nagyobb mérvű zavargást tapintatos, észszerű és higgadt eljárásukkal lecsillapították, a tömeget széteszlásra birták s a főczinkosokat letartóztatták).

Varga János, Dudás Imre, Tünczos Lajos és *Glac József* csendőrök (a kis-tiszai zsilip-szakadás következtében keletkezett árvíz-veszély alkalmával tanúsított kiváló tevékenységük és fáradhatlan szolgálataikért).

Sabján Vendel, Szücs Karajos János, Vida Sándor, Sabják György, Oszváth Balázs, Breáz János, Józsa Antal, Tudeszka Mihály, Ignea János, László József,

Kolofon Sándor, Vujkovics Mihály, Agg Márton, Szabó Ferencz, Andó Györgg, Fule András, Dudás Sándor, Blau Lipót, Bogics Bogdán, Földesi Dénes, Simon Mátyás, Kohn Jenő, Petei János, Pál Ferencz, Kiss Gedeon, Székely Imre, Oláh Mihály, Gállas István, Volák Sámuel, Jovánov Vásza és *Popa Demeter* csendőrök (a Berzova áradása következtében Széchénfalva és Krivabara községekben pusztított árvízveszéllyel teljesített kiváló szolgálataikért).

Bartha József örsvezető, *Klug Olivér, Bodai István, Birkenheier János, Popa Luka János, Heck István, Müller Ede, Kozári Ferencz, Szász Király János, Bartics Mihály, Broser Mihály* csendőrök, *Kövér István, Tari János, Kuszli Imre* és *Égető Lajos* próbacsendőrök (a folyó évben a Temes és Berzova folyók áradása alkalmával pusztított árvízveszély ideje alatt teljesített kiváló szolgálataik-, fáradhatatlan buzgalmuk- és tevékenységükért).

Fogarasi Evlavius, András Tamás csendőr és *Eberlein János* próbacsendőr (a folyó évben Facséton pusztított árvíz alkalmával tanúsított buzgó szolgálataikért, bátor fellépésükért továbbá, mivel ugyanazon alkalomból egy 3 főből álló családnak az árvíz okozta szorongatott helyzetéből való megmentése és biztonságba helyezése körül sikeresen közreműködtek).

*

A m. kir. III. sz. csendőr-kerületnél:

Horváth József örsvezető (egy elhanyagolt örsöt kiváló szorgalommal és odaadó igyekezettel rövid idő alatt minden tekintetben rendbe hozott).

László József czimz. őrmester (jelentkezők szerzésében tanúsított kiváló buzgalmáért).

S. Tóth Áron csendőr (a Tóth András bályoki szőlőkerülön ezelőtt öt évvel elkövetett gyilkosság tettesének kiderítéseért).

Andrássy Miklós őrmester (a Kiss Sándor váczai püspöki erdővéd ellen állítólag elkövetett rablás ügyében azon körülmény kiderítéseért, miszerint az

erdővéd az elraboltnak mondott összeget elsikkasztván, a rablás hírét sikkasztásának palástolása végett csak költötte).

Astelán Simon czimz. örmester (a Sikló község határában földméréssel foglalkozó mérnök ellen felázadt és már-már tettelegességre vetemedni hajlandó néptömeget tapintatos és erélyes fellépésével lecsendesítette).

László József czimz. örmester, *Szitar Mihály* és *Mezei József* örsvezetők, *Kovács János* czimz. örsvezető, *Debreczeni Miklós*, *Halblehner János*, *Effenberger Márton*, *Tóth Sándor* és *Czifra István* csendőrök (a Sebes-Körösnek 1887. évi május hó 21-én történt rohamos áradása alkalmával a mentési munkálatokat vezető főmérnököt éjjel-nappal, a legnagyobb odaadással és fáradságot nem ismerve támogatták, mi által a védgátak átszakadását meggátolni sikerült).

Nagy Mózes czimz. örmester, *Csontos Ferencz* czimz. örsvezető, *Pesti Károly*, *Tóth János*, *Varga Lajos*, *Gombos Imre*, *Szabó Lajos* és *Károlyi István* csendőrök (a Vaskoh községen keresztül folyó Körös áradása alkalmával a vagyonmentés körül teljes odaadással és buzgalommal közreműködtek).

*

A m. kir. IV. sz. csendőr-kerületnél :

Steff György csendőr (gyilkosság tettesének kiderítésénél tanúsított szolgálati buzgóságaért).

Volf Ede örsvezető és *Stark Erős Lajos* csendőr (egy lopás tetteseinek észszerűen fogatosított nyomozás folytán történt letartóztatásáért).

Devera János örsvezető, *Burlász Mátyás* és *Spirko János* csendőrök, továbbá *Lászlófi László* örsvezető, *Forgó József* és *Friedmann Jakab* csendőrök (tűzvész alkalmával a vagyonbiztonság fentartása körül tanúsított magatartásukért).

*

A m. kir. V. sz. csendőr-kerületnél :

Knapkó András csendőr (tűzvésznel tanúsított erélyes és körültekintő közreműködéseért).

Popovics Pál örmester, *Polacsek Pál*, *Thacsik János* és *Kvassay Istók János* csendőrök (a Trencsénben dühöngött tűzvész alkalmával az oltás és rend fentartása körül tanúsított magatartásukért).

Vincze András csendőr (tűzvész alkalmával tanúsított körültekintő és észszerű magatartásaért).

Szabó Beniam örsvezető, *Seregi János* és *Keviczky János* csendőrök (tűzvész alkalmával tanúsított erélyes közreműködésükért).

Löfy Gyula örmester és *Kevitzky János* csendőr (négy veszélyes betörő tolvajnak észszerű és tapintatos nyomozása- és letartóztatásaért).

Filyo András (tűzvész alkalmával az oltás körül tanúsított erélyes magatartásaért).

Duldner Ignác örsvezető, *Gál János* csendőr és *Négyesi* segédleti honvéd (tűzvész alkalmával tanúsított erélyes magatartásukért).

Simkovics János és *Nagy Henrik* csendőrök (egy hét betörő tolvajból álló bandának kézrekerítéseért).

Mihácsa Simon örsvezető és *Gleich András* csendőr (négy rablónak kézrekerítéseért).

Filyo András örsvezető, *Laczo István* és *Pelle János* csendőrök (egy öngyilkos életének megmentéseért).

Mészáros Lajos örsvezető, *Varga János*, *Kis János*, *Kakai Imre* és *Chlebus Samu* csendőrök (Divény községben dühöngött tűzvész eloltásánál tanúsított erélyes közreműködésükért).

Bogyó István és *Arczberger József* csendőrök (két hirhedt betörő tolvaj kézrekerítéseért).

Biró Antal és *Vrana Pál* csendőrök (a nagy-apponyi örskerületben előfordult közbiztonsági zavarok tetteseinek, *Bobók Henrik* örsvezető vezetése alatt történt erélyes kinyomozása és kézrekerítéseért).

Bogner Ferencz czimz. örsvezető és *Martinecz*

Bálint. csendőr (tűzvész alkalmával az oltás körül tanusított magatartásukért).

Hugyecz Samu és *Liska Péter* csendőrök (Turdosinban dühöngött tűzvésznél tanusított magatartásukért).

Fekete János őrmester (örsének mintaszerű rendbentartása és vezetéseért, valamint a szakasparancsnoki teendők körül tanusított szorgalomért).

*

A m. kir. VI. sz. csendőr-kerületnél:

Krasiczky József és *Kaczor Mihály* csendőrök (egy Zalamegyében és környékén a közbiztonságot veszélyeztetett fegyveres gonosztevő kézrekerítéseért).

Klein Gyula és *Vajda István* czimz. őrmesterek (rablóüldözés alkalmával tanusított fáradhatlan buzgalmuk- és kitartásukért).

Szakács Géza, *Nemesszeghy Kálmán* őrmesterek, *Szücs Lajos* czimz. őrmester és *Molnár István* örsvezető (a legénységi létszám kiegészítése körül tanusított buzgalmukért).

Risztics Pál őrmester és *Dull Ferencz* örsvezető (a pécsi vasuti állomás főmühelyének leégése alkalmával tanusított tevékenységükért).

Petrus József csendőr (egy felfegyverkezett gyilkos elfogásánál tanusított bátor és elszánt magatartásaért).

Kovács János örsvezető és *Baksa Márk* csendőr (egy gyilkosság tetteseinek kiderítése körül tanusított fáradhatlan buzgalmukért).

Tóth József és *Kaczor Mihály* csendőrök (egy embernek a megfagyás halálától való megmentéseért).

Schreiner András és *Gulyás István* csendőrök (egy rablógyilkosság tettesének gyors kiderítése és elfogásánál való közreműködésükért).

Marcza Dániel örsvezető, *Tóth György*, *Bucskó István* és *Pál György* csendőrök (egy nagyobb mérvű tűzvész alkalmával tanusított erélyes és tapintatos közreműködésükért).

Hoszni Lajos örsvezető és *Szabó Sándor* próba-

csendőr (egy tűzvész alkalmával a vagyon megmentésében és a tűz eloltásában való tevékeny részvételükért).

Spalla Aurél és *Schrédl Károly* őrmesterek, *Arany József*, *Tarcsafalvi Lajos*, *Vajda István*, *Lányi Ignác*, *Szigeti György*, *Sausek Géza*, *Klein Gyula* és *Bozsing József* czimz. őrmesterek, *Kovács János*, *Bognar János*, *Olasz Albert*, *Tverdusi János*, *Czirják Mihály*, *Török Mihály*, *Kálmáncsi László*, *Kovács Mihály I.*, *Üрге Lőrincz*, *Marcza Dániel*, *Nagy János* és *Turi Károly* örsvezetők, *Mészáros János*, *Tánczos Mihály* és *Kazán János* czimz. örsvezetők, *Bucskó István*, *Vankovics Ferencz*, *Siskó László*, *Fischbach András*, *Tatár Prokop*, *Németh Sándor*, *Gubola János*, *Szobor Ágoston*, *Varga János*, *Zsohár György*, *Tóth Károly*, *Baksa Márk*, *Németh József*, *Kiss János*, *Kovács János*, *Kompa István*, *Szántó István*, *Tuboly Alajos*, *Domonkos Pál*, *Gáspár Dániel*, *Branilovics János*, *Horváth József*, *Faller János* és *Kopcsándi Lajos* csendőrök (mindannyian a lefolyt képviselőválasztások alkalmával tanusított erélyes, higgadt, férfias és tapintatos magatartásukért).

Németh Gábor I. csendőr (egy hirhadt s löfegyverrel fölfegyverkezett közártalmú egyén letartóztatásánál tanusított férfias magatartásaért).

Petrucz Gábor czimz. örsvezető és *Kocsis Pál* csendőr (tűzvész alkalmával tanusított kiváló s önmegtágadással teljesített szolgálatukért).

Tverdusi János örsvezető (egy 251 forintos lopás tettesének kiderítése és az ellopott összeggel együtt sikerült kézrekerítése alkalmával tanusított kiváló ügyes eljárásaért).

Császári királyi csendőrség.

Főfelügyelő:

Gieslingeni Giesl Henrik báró, altábornagy stb.

Parancsörtiszt:

Felsenberg Edgár, főhadnagy.

1. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Bécs.

Parancsnok: Otthausi *Uhle Eduard*, alezredes.
 Osztágpáncsnokságok: 1. Bécs, 2. Bécs, 3. Krenis,
 4. St.-Pölten, 5. Bécs-Ujhely.

2. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Prága.

Par.: *Dürr Frigyes*, ezredes; helyettese: neustawmi
Deitenhofen Adolf, alezredes.
 Oszt.-par.: 1. Prága, 2. Leitmeritz, 3. Budweis,
 4. Jičín, 5. Pilsen, 6. Csaszlau, 7. Eger, 8. Cseh-
 Laipa, 9. Königrätz, 10. Chrudim, 11. Tábor,
 12. Pisek, 13. Komotau, 14. Prága.

3. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Innsbruck.

Par.: Friedlsbergi *Kraus Antal*, ezredes.
 Oszt.-par.: 1. Innsbruck, 2. Trient, 3. Roveredo,
 4. Bozen, 5. Bregenz, 6. Bruneck.

4. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Brünn.

Par.: *Gallina Antal*, alezredes.
 Oszt.-par.: 1. Brünn, 2. Olmütz, 3. Neutitschein,
 4. Magyar-Hradisch, 5. Igláu.

5. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Lemberg.

Par.: Lovag *Appel Sándor*, ezredes; helyett.: *Schön-
 born Rezső*, őrnagy; másod-törzstiszt: *Rdúch Fe-
 rencz*, százados.
 Oszt.-par.: 1. Lemberg, 2. Krakkó, 3. Rzeszów,
 4. Przemysl, 5. Tarnopol, 6. Stanislau, 7. Sanok,
 8. Tarnow, 9. Tarnobrzeg, 10. Kolbuszowa, 11. Rava-
 ruska, 12. Bródy, 13. Brzezany, 14. Zaleszczyki,
 15. Kolomca, 16. Stryj, 17. Uj-Sandec, 18. Wadovice.

6. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Grác.

Par.: *Gramposchich Roman*, alezredes.
 Oszt.-par.: 1. Grác, 2. Feldbach, 3. Leoben, 4. Mar-
 burg.

7. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Triest.

Par.: *Marchetti Antal*, őrnagy.
 Oszt.-par.: 1. Triest, 2. Görz, 3. Pola; különítmény
 a tengerészeti szertárnál Polában.

8. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Linz.

Par.: *Neuerer Gottfried*, őrnagy.
 Oszt.-par.: 1. Linz, 2. Linz, 3. Ried.

9. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Zara.

Par.: *Grössl Engelbert*, őrnagy.
 Oszt.-par.: 1. Zara, 2. Spalato, 3. Cattaro, 4. Sebe-
 nico, 5. Ragusa, 6. Risano.

10. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Troppau.

Par.: *Hermann Simon*, őrnagy.
 Oszt.-par.: 1. Troppau.

11. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Salzburg.

Par.: Julienneimi *Schrötter Antal*, százados.
 Oszt.-par.: 1. Salzburg.

12. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Laibach.

Par.: *Smetana János*, százados.
 Oszt.-par.: 1. Laibach, 2. Laibach, 3. Rudolfswerth.

13. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Czernovitz.

Par.: *Braulik János*, őrnagy.
 Oszt.-par.: 1. Czernovitz, 2. Suczawa, 3. Radlantz.

14. sz. országos csendőrparancsnokság.

Törzs: Klagenfurt.

Par.: *Oppitz Adolf*, százados.
 Oszt.-par.: 1. Klagenfurt, 2. Villach.

Állomány átnézet.

Országos csendőr- parancs- nokság	Osztag	Járás	Őrsök	Törzstisztek			Főtisztek				Számvivők	Legénység			
	parancsnok- ságok			Ezredes	Alezredes	Őrnagy	I. o.	II. o.	Főhadnagy	Hadnagy		Őrmester	Őrsvezető	Csendőr	Összesen
							századosok								
1	6	18	169	1	—	—	—	7	—	—	1	23	118	395	536
2	14	89	588	2	—	—	—	16	—	—	1	100	318	1167	1585
3	7	24	132	1	—	—	—	8	—	—	1	28	104	442	574
4	6	31	311	1	—	—	—	7	—	—	1	35	125	463	623
5	19	74	284	2	—	—	—	22	—	—	1	85	246	1409	1740
6	5	19	130	1	—	—	—	6	—	—	1	23	107	398	520
7	3	11	52	1	—	—	—	4	—	—	1	14	52	220	285
8	3	12	76	1	—	—	—	4	—	—	1	14	60	197	271
9	7	13	120	1	—	—	—	8	—	—	1	18	106	509	633
10	1	7	47	1	—	—	—	1	—	—	1	9	31	103	143
11	1	4	42	—	—	—	—	1	—	—	1	6	27	95	127
12	3	11	63	—	—	—	—	3	—	—	1	14	57	203	274
13	3	8	48	—	—	—	—	3	—	—	1	11	49	192	252
14	2	7	46	—	—	—	—	3	—	—	1	10	41	158	209
Összesen	80	328	1967	3	4	6	26	10	30	31	14	389	1440	5950	7790

Cs. és kir. csendőrség Bosznia- és Herczegovinában.

Törzs: Sarajevo.

Parancsnok: Gorikai *Tomčić János*, ezredes. —

Szemlész-törzstiszt: *Pavellic Balázs*, őrnagy. —

A portyázó csapat parancsnoka: *Cvetičanin Emanuel*, őrnagy.

Szárnyparancsnokságok: Sarajevo, Travnik, Banjaluka, Bihač, D.-Tuzla, Mostar, Trebinje.

Szakaszparancsokságok: Sarajevo, Kiseljak, Višegrad, Foča; — Travnik, Jajce, Bugojno, Livno; — Banjaluka, Dervent, Bosn.-Kostajnica; — Bihač, Petrovac, Krupa; — D.-Tuzla, Brčka. Bjelina, Vlasenica; — Mostar, Konjica, Nevesinje; — Trebinje, Stolac, Gačko, Bilek.

Rendszeresített állomány: 3 törzstiszt, 12 I. és II. oszt. százados, 29 főhadnagy, 4 hadnagy, 8 kezelőtiszt, 50 őrmester, 152 őrsvezető, 1682 csendőr, összesen 48 tiszt, 1884 főnyi legénység.

Ehhez:

a) Állandó karhatalmi segédlet 900 fő.

b) Pandúr-csapat és pedig: 8 serdár, 5 podserdár, 6 buljukbaša, 21 harambaša, 127 pandúr.

c) Zaptia-tisztek és pedig: 1 bimbaša (őrnagy), 3 jusbaša (százados), 3 mulazim (hadnagy).

d) Portyázó csapat: 6 szárny 100—100 fővel, összesen 600 fő, ezek közt 200 csendőr és 400 önként jelentkező közös hadseregbeli katona.

7 szárny, 25 szakasz és 216 őrs.